

Lovforslag nr. L 122. Fremsat den 23. januar 1986 af landbrugsministeren

Forslag

til

Lov om ændring af lov om landbrugsejendomme

§ 1

I lov om landbrugsejendomme, jfr. lovbe- kendtgørelse nr. 603 af 30. november 1978, som ændret ved lov nr. 206 af 25. maj 1983 og lov nr. 583 af 19. december 1985, foreta- ges følgende ændringer:

1. § 1, stk. 1, nr. 1, affattes således:

»1. værne dyrkningsjorderne og de hertil knyttede landskabelige værdier, således at både jordbrugets erhvervsøkonomi- ske interesser og hensynet til det omgi- vende miljø tilgodeses,«.

2. I § 1, stk. 2, nr. 2, udgår det sidste »og«, og nr. 3, affattes således:

»3. tilgodese heltidsbedrifterne og bevare en bred variation af ejendomme i jord- bruget samt sikre en hensigtsmæssig ejendomsstruktur og jordarrondering, og«.

3. I § 1, stk. 2, indsættes som nr. 4:

»4. tilgodese befolkningsudviklingen i landdistrikterne.«.

4. I § 1, stk. 3, affattes nr. 2 således:

»2. offentlige myndigheders erhvervelse af landbrugsjord, og«, og som nr. 3 ind- sættes:

»3. forsvarlig udnyttelse af landbrugsjor- derne.«.

5. I § 1, stk. 4, 1. pkt., ændres »ham« til: »landbrugsministeren«.

6. I § 2, stk. 2, 1. pkt., ændres »landbrug, gårdbrug, husmandsbrug eller gartneri« til: »en landbrugsejendom«, og i sidste pkt. ændres »1. september 1960« til: »1. april 1980«.

7. I § 3, stk. 2, 1. pkt., udgår: »der udgør bæredygtige driftsenheder,«.

8. I § 3a, stk. 3, 2. pkt., ændres »og han« til: »der«.

9. I § 4, stk. 5, udgår sidste pkt.

10. § 6 ophæves.

11. § 7, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller for- pagterens regning, skal have fast bopæl på ejendommen, jfr. § 18b. Ejeren skal selv have fast bopæl på ejendommen og selv drive ejendommen i det omfang, dette følger af betingelserne for erhvervelsen.«.

12. I § 7, stk. 3, ændres »landbruger« til: »person« og »§ 16« til: »§ 16, stk. 1«.

13. § 7a affattes således:

»§ 7 a. Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed. Inden for de i stk. 2 og 3 angivne grænser anses

skovbrug som jordbrugsmæssig udnyttelse. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse, herunder til udnyttelse af forekomster i jorden, såsom sten, grus, sand, ler, kridt og tørv, jfr. dog stk. 2, nr. 2 og 3.

Stk. 2. Ejeren kan:

- 1) tilplante indtil 25 pct., dog højst 25 ha, af den del af ejendommen, der ikke var tilplantet inden 1. august 1973, jfr. tillige stk. 3,
- 2) udnytte forekomster i jorden i begrænset omfang til eget brug eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret,
- 3) anvende eller tillade, at andre anvender, en mindre del af ejendommen til begrænsede ikke-jordbrugsmæssige formål, såfremt en jordbrugsmæssig anvendelse af arealerne ikke hindres, jfr. dog § 12, stk. 2.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om skovplantning i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1.

Stk. 4. Hvor særlige forhold taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1. Tilladelse til en ikke-jordbrugsmæssig udnyttelse kan tidsbegrænses og bl.a. gives på vilkår, der tager sigte på, at jorderne efterbehandles, så de igen kan anvendes jordbrugsmæssigt. Tilladelse til udnyttelse af særlige forekomster i jorden i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 2, kan bl.a. betinges af, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning, ved passende behandling og tilplantning m.m. bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for opfyldelse af eventuelle betingelser om reetablering af det areal, hvorpå råstofudnyttelsen har fundet sted.

Stk. 5. Ved tinglysning af kontrakter om udnyttelse af landbrugsejendommens jorder eller dele heraf til ikke-jordbrugsmæssige formål finder bestemmelserne i § 26 tilsvarende anvendelse.«

14. I § 7b indsættes efter »hestestutteri«: »; biavl, dambrug, ålebrug«.

15. § 9 affattes således:

»§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, og landbrugsejendomme, der

forpagtes, kan, uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Vejafstanden mellem ejendommens jorder må ikke overstige 5 km. Afstanden regnes ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi.
- 2) Arealet af de samdrevne jorder må ikke overstige 100 ha. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi. Arealgrænsen gælder dog ikke, hvis der kun er tale om samdrift af 2 landbrugsejendomme.
- 3) Antallet af ejendomme i samdriften må ikke overstige 5.

Stk. 2. Begrænsningerne i stk. 1, gælder også dele af ejendomme, der forpagtes. De pågældende dele skal medregnes i det samlede areal, og hver enkelt del medregnes som en ejendom i det samlede antal.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1 og 2. Ved vurderingen af, om tilladelse kan gives, tages bl.a. hensyn til, om de af samdriften omfattede arealer drives af en person, der opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, om den samlede driftsenhed har en hensigtsmæssig driftsstruktur, herunder om der er et passende forhold mellem jordtilliggendet og ejendommens produktionsapparat, og om andre landbrugsejendomme har aktuelt behov for arealer til samdrift.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 7, stk. 1 og 2, finder anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevne ejendomme.

Stk. 5. Hvis et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme eller, når der er tale om samdrift af flere end 2 landbrugsejendomme, et samlet jordtilliggende på over 100 ha, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om, at de overskydende ejendomme, der udgør selvstændige driftsenheder, skal bortforpagtes efter lovens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år. Det er en forudsætning for at meddele

påbud, at ejendommene ikke på grund af foretagne fællesinvesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold eller lignende må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi.«.

16. § 11 affattes således:

»§ 11. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan ske uden landbrugsministerens tilladelse, hvis forpagtning sker til en person, og hvis

- 1) forpagteren er fyldt 18 år,
- 2) forpagteren er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) forpagteren opfylder de i medfør af § 16, stk. 2, nr. 2, fastsatte uddannelseskraav,
- 4) forpagteren i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, og som ligger inden for en vejafstand på 5 km, regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 5) arealet af de ejendomme og dele af ejendomme, som forpagteren og dennes ægtefælle ejer og forpagter, ikke overstiger 100 ha, og antallet ikke overstiger 5, jfr. § 9, stk. 1 og 2. Dette gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 2. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 3. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan i øvrigt uden tilladelse fra landbrugsministeren kun indgås for et tidsrum af indtil 15 år. Såfremt den forpagtede ejendom skal indgå som led i en forbedringsplan, jfr. lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget, kan aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed dog indgås for et tidsrum af indtil 20 år. Såfremt forbedringsplanen ikke godkendes, gælder aftalen om forpagtning kun for et tidsrum af 15 år.

Stk. 4. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 3.«.

17. § 12 affattes således:

»§ 12. Forpagtning eller leje af en del af en landbrugsejendom kan ske uden landbrugsministerens tilladelse for et tidsrum af indtil 10 år, jfr. §§ 1 og 11 C i udstykningsloven, hvis

- 1) forpagtningsforholdet vedrører jorder, eventuelt med bygninger, der indgår i samdrift efter reglerne i § 9, stk. 1 og 2, og betingelserne i § 11, stk. 1, er opfyldt,
- 2) forpagtningsforholdet alene vedrører eng-, kær-, mose- eller marskarealer, som benyttes til vedvarende græsning, forudsat at det forpagtede areal ikke skal tages i brug til anden anvendelse, og at forpagteren har fast bopæl inden for en vejafstand af 15 km fra arealet,
- 3) lejeforholdet alene vedrører avlsbygninger, eller
- 4) lejeforholdet alene vedrører beboelsesbygninger, eventuelt med tilhørende have el.lign., i det omfang beboelsen ikke er nødvendig for ejendommens selvstændige drift.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan tillade forpagtning eller leje i videre omfang end efter stk. 1, når særlige forhold taler for det. Tilladelse for et længere tidsrum end 10 år kan dog kun meddeles, når arealet skal indgå som led i en forbedringsplan, jfr. lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget.

Stk. 3. Lejemål vedrørende landbrugsejendommens beboelsesbygninger kan uanset bestemmelserne i §§ 82 og 83 i lov om leje og uanset, om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, opsiges med 6 måneders varsel, når lejligheden ønskes anvendt som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift. Uanset om der i lejeforholdet er fastsat et kortere varsel, tilkommer der dog lejeren et opsigelsesvarsel af 3 måneder.«.

18. § 13 affattes således:

»§ 13. Landbrugsministeren kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der udstykkes fra en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 100 ha. Hvis det samlede areal vil overstige 50 ha, kan sammenlægning i almindelighed ikke tillades, hvis landbrugsministeren finder, at der er nærliggende

landbrugsejendomme med en væsentlig animalsk produktion eller specialproduktion, der har behov for suppleringsjord, navnlig for at tilvejebringe et passende forhold mellem arealet og ejendommens produktionsapparat, og som ved sammenlægning vil få et areal, der ikke overstiger 50 ha. Arealer, der er tilplantet og pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende, kan fradrages ved beregningen af det samlede areal.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan endvidere tillade sammenlægning ud over de i stk. 1 nævnte arealgrænser, når forholdene, herunder jordernes bonitet, taler for det.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan nægte sammenlægning,

- 1) hvis de jorder, der ønskes sammenlagt, ikke ligger hensigtsmæssigt for samlet drift,
- 2) hvis en ejendom, der skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed, og hvis ejendomsværdi, ekskl. stuehusets værdi, overstiger en beløbsgrænse på 420.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. april 1985, jfr. dog stk. 4, nedlægges som selvstændigt brug eller nedbringes til en størrelse, hvor den ikke længere skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed,
- 3) hvis en ejendoms jorder vil blive opdelt på uheldig måde for driften,
- 4) hvis den supplerede ejendom ikke vil få et areal på mindst 15 ha, eller
- 5) hvis der ved sammenlægningen vil opstå en u hensigtsmæssig ejendomsfordeling,
 - a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder de i § 16, stk. 1, anførte krav om alder, statsborgerskab, fast bopæl, landmandsuddannelse eller ikke har eller ved sammenlægningen tager jordbrug som væsentligste erhverv, eller
 - b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år i forvejen ejer landbrugspligtige arealer, der tilsammen overstiger 100 ha.

Stk. 4. Beløbsgrænsen i stk. 3, nr. 2, reguleres hvert år på grundlag af den gennemsnitlige udvikling i ejendomsvurderingerne for landbrugsejendomme.«.

19. § 16 affattes således:

»§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom i landzone kan, jfr. dog stk. 2-4, erhverves af en person, hvis

- 1) erhververen er fyldt 18 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år ikke inden erhvervelsen er ejere eller medejere af nogen landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
- 5) erhververen selv driver ejendommen, og
- 6) erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 2. Overstiger ejendommens areal ikke 30 ha, jfr. dog stk. 3, kan adkomst på ejendommen erhverves, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-5, og
- 2) erhververen opfylder de krav til en landmandsuddannelse, som for disse ejendomme fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 3. Overstiger ejendommens areal ikke 15 ha, og overstiger dens grundværdi ikke 164.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. april 1985, jfr. dog stk. 5, kan adkomst på ejendommen erhverves, hvis ejeren opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 4. Ejer erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen i landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere i landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1, 2 og 5,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en af de to ejendomme,
- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 6, eller, hvis den erhvervede ejendoms areal ikke overstiger 30 ha, i stk. 2, nr. 2,
- 4) erhververen har eller ved erhvervelsen tager jordbrug som væsentligste erhverv,

5) de to ejendommers jorder ligger inden for en vejafstand af 5 km, regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og

6) de to ejendommers areal ikke tilsammen overstiger 50 ha.

Stk. 5. Beløbsgrænsen i stk. 3 reguleres hvert år på grundlag af den gennemsnitlige udvikling i ejendomsvurderingerne for landbrugsejendomme.

20. I § 17, stk. 1 og 2, udgår: »eller på en anpart i sådan ejendom, jfr. dog § 18a.«.

21. I § 17, stk. 2 ændres »erhververens« til: »ejerens«.

22. § 17, stk. 3, 3. pkt., affattes således:

»Landbrugsministeren kan endvidere i særlige tilfælde dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, såfremt ejendommen bortforpagtes for en periode, der normalt ikke må være under 8 år, til en forpagter, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 1, eller såfremt ejendommen drives af en bestyrer, der opfylder tilsvarende krav.«.

23. § 17, stk. 4, ophæves.

24. I § 17a, stk. 1, udgår: »eller på en anpart i en sådan ejendom, jfr. dog § 18a.«, og stk. 3 ophæves.

25. I § 17b, stk. 2, ændres », at han er« til: »at være«.

26. I § 18, stk. 1, udgår: »eller på en anpart i en sådan ejendom«.

27. § 18, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Landbrugsministeren kan således meddele tilladelse i tilfælde, hvor erhververen på grundlag af tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse end den, der kræves i henhold til § 16, må antages at være kvalificeret til at forestå driften af den pågældende ejendom.«.

28. § 18, stk. 3, ophæves.

29. I § 18, stk. 4, der bliver stk. 3, ændres »personer« til: »en person«.

30. I § 18, stk. 4, der bliver stk. 3, udgår: »erhververen opfylder betingelserne i § 16, bortset fra § 16, stk. 1, nr. 2, og«.

31. I § 18, stk. 5, der bliver stk. 4, ændres »en eller flere personer« til: »en person«, og stk. 6 bliver herefter stk. 5.

32. I § 18 indsættes som nyt stk. 6:

»Stk. 6. Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejere eller medejere af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrift i udlandet, og overstiger de to ejendommers areal tilsammen 50 ha, kan tilladelse til erhvervelse i almindelighed ikke meddeles, hvis en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 1, 2. pkt., har behov for jorderne som suppleringsjord, og

- 1) denne ejendom ved sammenlægning vil få et areal, der ikke overstiger 50 ha, og
- 2) lovens betingelser for sammenlægning i øvrigt er opfyldt.«.

33. § 18a affattes således:

»§ 18 a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensiddende i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis de øvrige medejere er erhververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- og nedstigende linie,
- 2) mindst en af medejerne ejer en anpart på mindst $\frac{1}{3}$ af ejendommen og opfylder betingelserne for erhvervelse af en landbrugsejendom, jfr. §§ 16, 17 og 17a, og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end 2 landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk. 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) ingen af anpartshaverne er ejer eller medejer af anden landbrugsejendom,
- 3) hver enkelt anpartshaver deltager i driften af ejendommen,

- 4) mindst $\frac{3}{5}$ af anpartshaverne opfylder kravene i § 16, stk. 1, nr. 6, eller hvis ejendommens areal ikke overstiger 30 ha, i § 16, stk. 2, nr. 2, og
- 5) hver enkelt anpartshaver inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller, såfremt antallet af boliger ikke gør dette muligt, højst 3 km fra ejendommen.

Stk. 3. Ejer en person, dennes ægtefælle eller børn under 18 år en anpart på $\frac{1}{5}$ eller derover af en landbrugsejendom eller $\frac{1}{5}$ eller derover af kapitalen i et selskab m.v., der ejer en landbrugsejendom, jfr. § 20, anses vedkommende for at være medejer af den pågældende landbrugsejendom.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1 og 2.«.

34. § 18b affattes således:

»§ 18 b. Den, der har bopælspligt på en ejendom efter loven, skal have fast og varig bopæl på den pågældende ejendom, der samtidig skal tjene som hovedbopæl i skattemæssig forstand. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om kravet til fast og varig bopæl.

Stk. 2. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om lovens krav om egen drift af en landbrugsejendom og om jordbrug som væsentligste erhverv.«.

35. I § 21, nr. 2, ændres »moderniseringsstøtte til landbrug og gartnerier« til: »støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget«.

36. I § 21 indsættes efter *nr. 2* som nyt *nr.*:

»3. når erhververen er et selskab, hvis deltagere opfylder de i § 18a, stk. 2 og 3, omhandlede betingelser, eller«, og *nr. 3* bliver herefter *nr. 4*.

37. § 23 affattes således:

»§ 23. Tilladelser i henhold til denne lov kan betinges og tidsbegrænses. Betingelser og tidsbegrænsninger er bindende for indehavere af rettigheder i ejendommen uanset tidspunktet for rettens stiftelse og kan af landbrugsministeren foranlediges tinglyst på ejerens bekostning.«.

38. § 25 affattes således:

»§ 25. En ejendom, der er overtaget på auktion eller til brugeligt pant, skal inden 1 år fra overtagelsesdagen sælges til en person, der opfylder betingelserne i § 16. Landbrugsministeren kan dog forlænge fristen eller tillade, at ejendommen afhændes til anden side.«.

39. I § 27, stk. 1, udgår: »i § 16, stk. 1-2,«.

40. § 30 affattes således:

»§ 30. Landbrugsministeren kan bemyndige jordbrugsdirektoratet, jordlovsudvalget eller jordbrugskommissionerne til at udøve beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren. Landbrugsministeren kan bemyndige amtsrådene eller anden stedlig myndighed til efter nærmere retningslinier at træffe afgørelser i visse sager.

Stk. 2. Afgørelser truffet af de i stk. 1 nævnte styrelser m.v. kan påklages til landbrugsministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at de i stk. 2 nævnte afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.«.

41. § 33, stk. 1, affattes således:

»§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7a, stk. 1, § 8, stk. 1-3, § 9, stk. 1 og 2, § 11, stk. 1-3, § 12, stk. 1, § 16, § 18 a, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår, knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7a, stk. 3, § 8, stk. 5 og 6, § 9, stk. 3, § 11, stk. 4, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 2, § 14, § 17, stk. 3, § 17a, stk. 2, § 18, stk. 2-4 og 6, § 18a, stk. 4, eller § 21,
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 5, eller § 27.«.

42. I § 33 indsættes efter *stk. 1*:

Stk. 2. På samme måde straffes den, der opretholder et forpagtningsforhold eller lejemål i strid med loven. På tilsvarende måde straffes den, der bevarer adkomst på en landbrugsejendom i strid med loven.«, og *stk. 2* og *3* bliver herefter *stk. 3* og *4*.

43. Efter § 36 indsættes:

»§ 37. Forslag om revision af denne lov fremsættes for folketinget i folketingsåret 1990-91.«.

§ 2

Stk. 1. Tidspunktet for lovens ikrafttrædelse fastsættes af landbrugsministeren.

Stk. 2. Loven har virkning for retshandler, der indgås efter dens ikrafttræden, jfr. dog stk. 3.

Stk. 3. Loven har virkning for ansøgninger, der indkommer til landbrugsministeriet, matrikeldirektoratet, jordbrugsdirektoratet, jordlovsudvalget eller jordbrugskommissionerne efter dens ikrafttræden. Ansøgninger om tilladelse, der indkommer inden 3 måneder efter lovens ikrafttræden, behandles dog

efter de hidtil gældende regler, såfremt det dokumenteres, at ansøgningen støtter sig på retshandler, der er indgået inden for 6 måneder inden lovens ikrafttræden, eller landbrugsministeren finder, at særlige grunde taler for, at sagen behandles efter de hidtil gældende regler.

Stk. 4. Tilladelser, der er meddelt efter den hidtidige lovgivning, bevarer deres gyldighed. Det samme gælder de vilkår, der er fastsat i tilladelserne, medmindre landbrugsministeren bestemmer andet.

Stk. 5. Samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, kan fortsættes af ejeren henholdsvis forpagteren eller disses pårørende efter § 17 a, stk. 1. Ved forpagtning kan samdriften dog kun fortsættes inden for den aftalte forpagtningsperiode.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

A. Indledning

Efter regeringsbeslutning nedsattes den 4. juli 1984 en Landbokommission, der i et bredere perspektiv skulle overveje de lovgivningsmæssige, økonomiske, fysiske og sociale rammer for landbrugsproduktionen. Bl.a. under hensyn til, at den treårige aftale af december 1982 mellem 6 af folketingets partier om en lempelse af visse af lovens erhvervsbetingelser ville udløbe med udgangen af 1985, indledte Landbokommissionen sit arbejde med at overveje eventuelle ændringer i landbrugsloven. Overvejelserne er indeholdt i Landbokommissionens 1. Delbetænkning, Landbrugsloven, Betænkning nr. 1034 af maj 1985.

Landbokommissionen har ikke udformet noget lovforslag, men fremlagt en række overvejelser om de væsentligste problemstillinger.

Ved nærværende forslag foreslås landbrugsloven revideret på en række punkter på baggrund af Landbokommissionens overvejelser og de hidtidige erfaringer fra administrationen af landbrugsloven efter ændringen i 1978.

Om folketingets behandling af *lov nr. 114 af 4. april 1967* om landbrugsejendomme og senere ændringer henvises for så vidt angår *lov nr. 114/1967* til Folketingstidende 1966-67: 310, 1116, 2973, 3112, A 1345, B 255, C 393, *lov nr. 230/1971* til Folketingstidende 1970-71: 4255, 4747, 6409, 6524, A 2917, B 1841, C 859, *lov nr. 300/1973* til Folketingstidende 1972-73: 2262, 3424, 6879, 7022, A 3445, B 1827, C 1459, *lov nr. 263/1978* til Folketingstidende 1977-78: 2809, 3933, 11403, 11705, A 1781, B 1611, C 761, *lov nr. 206/1983* til Folketingstidende 1982-83: 5790, 6886, 10445, 10614, A 3127, B 1335, C 361, *lov nr. 583/1985* til Folketingstidende 1985-86: 3938, 4114, 4651, samt til Betænkning af 17. december 1982 over forslag til lov om ændring af lov om statsgaranti for lån og rentetilskud til visse landmænd (gældssaneringsloven) Folketingstidende 1982-83 B 875 og til Betænkning af 22. maj 1985 over forslag til lov om ændring af lov om indeksregulerede realkreditlån

m.fl. (Finansieringsreform for landbruget) Folketingstidende 1984-85 B 1669.

Endvidere henvises til Betænkning afgivet af Landbokommissionen af 1960: 1. del (bet. nr. 306/1962), 3. del (bet. nr. 403/1966) og 8. del (bet. nr. 556/1970) samt til Betænkning nr. 795/1977 om en fremtidig landbrugspolitik. Endelig henvises til landbrugsministerens redegørelse af 17. maj 1985 til folketinget vedrørende landbrugsloven (Folketingstidende 1984-85: 10655).

B. Den gældende lov

1. Lovændringerne i 1973 og 1978

De i 1973 gennemførte ændringer af loven havde især til formål at forbeholde landbrugsjorden for de egentlige landmænd samt at modvirke pristigninger, som skyldes økonomiske interesser af ikke-landbrugsmæssig karakter. Midlerne hertil var først og fremmest et hovederhvervskrav for ejendomme over 5 ha og et bopælskrav.

I 1978 skærpedes erhvervsbetingelserne ved indførelse af et uddannelseskrav og en ændring af hovederhvervskravet til et krav om jordbrug som væsentligste erhverv gældende for alle landbrugsejendomme, også bedrifter på 5 ha og derunder. Antallet af disse bedrifter havde siden 1973 vist en stabilisering, hvilket ansås for uheldigt.

Samtidig fastlagdes på baggrund af de foregående årtiers forbrug af landbrugsjord til ikke-landbrugsmæssige formål en særlig målsætning om værn af jordressourcen.

I strukturpolitisk henseende skulle landbrugsloven især sikre udviklingen af heltidsfamiliebruget og de egentlige landmænds fortrinsret hertil. Samtidig sigtedes mod bevarelse af en passende variation af brugstyper.

Denne strukturpolitiske målsætning førte til en betydelig administration, der især skulle sikre, at jorden fra mindre ejendomme, der ikke ansås egnede til opretholdelse som selvstændige bedrifter, anvendtes til supplerer af bestående landbrug.

2. 1978-lovens hovedsigte

Den gældende lovs hovedsigte kan kort sammenfattes således: værn af jordressourcen og udvikling af det selvejede, konkurrencedygtige familiebrug.

De ovenfor under 1. nævnte regler og restriktioner, der indførtes med henblik på at opnå dette sigte, gælder principielt for alle ejendomme. Med henblik på at undgå konkret urimelige afgørelser åbner loven dog mulighed for dispensation fra så godt som alle bestemmelser, og en vis forøgelse af administrationen på grund af de mange dispensationsbestemmelser var forudsat i 1978. Loven bygger på en henførelse af landbrugsejendommene til en af tre kategorier, der imidlertid vanskeligt lader sig definere med blot nogen entydighed: »bæredygtige driftsenheder«, som skønnes at kunne danne grundlag for en families heltidsbeskæftigelse, »reelle« (»bevaringsværdige«) ejendomme, som bør opretholdes som deltidbrug, og ejendomme, der ikke er egnede til opretholdelse, og hvis jordtilliggende bør anvendes til dækning af omliggende jordbrugsbedrifters behov for suppleringsjord eller, hvis et sådant behov ikke konkret er tilstede, kan erhverves af ikke-landmænd. På dette grundlag skulle hensynet til udviklingen og opretholdelsen af det konkurrencedygtige selvejede familiebrug tilgodeses.

Af det samlede antal årlige handler med landbrugsejendomme på omkring 5-6.000 behandles nu 3-4.000 af jordlovsudvalget. Langt den overvejende del af sagerne angår de ikke-bæredygtige ejendomme. Ca. 90 pct. af disse sager resulterer i tilladelse, hvortil der i 400-500 tilfælde er knyttet betingelser. Under 100 afgørelser er betinget af frasalg af jord. Langt den største del af sagerne angår betingelserne om jordbrug som væsentligste erhverv og om landmandsuddannelse i kombination.

En enkeltogsbehandlings af dette omfang, der baseres på et upræcist begrebsapparat, kombineret med et konkret, lokalt skøn vedrørende ejendommens karakter, giver anledning til betydelige retspolitiske betænkeligheder. Det har i praksis vist sig vanskeligt at fastholde en konsekvent, ensartet praksis og at sikre en ligelig behandling af borgerne. Hertil kommer, at borgerne i mange tilfælde ikke på forhånd kan vurdere deres muligheder for at erhverve eller afhænde en landbrugsejendom. Tilsvarende gælder i en vis udstrækning i sager om sammenlægning, nedlægning og forpagtning.

Et af formålene med lovens regler er at beskytte ejendomme af en vis størrelse mod nedlægning. Omkring en fjerdedel af landbrugsejendommene

har en sådan størrelse, at de som bæredygtige driftsenheder er omfattet af beskyttelsesreglerne. Til sammenlægning med anden landbrugsejendom nedlægges årligt mellem 1.500 og 1.600 ejendomme. Dette kan tages som udtryk for et naturligt behov for en erhvervsøkonomisk baseret strukturtilpasning, idet administrationen af erhvervsreglerne kun i et meget beskedent omfang resulterer i dispensationer, der betinges af frasalg af jordtilliggendet.

De i 1983 gennemførte lempelser vedrørende uddannelseskravet og kravet om jordbrug som væsentligste erhverv, der i 1985 er videreført indtil 1. juli 1986, har ikke medført en påviselig nedgang i antallet af dispensationsansøgninger.

3. Erfaringer efter ændringen i 1978

Det har ikke i praksis været muligt at fastholde 1978-lovens strukturpolitiske sigte fuldt ud. Udviklingen blev stærkt påvirket af de betydelige økonomiske vanskeligheder i landbruget i begyndelsen af 1980'erne med stærkt faldende ejendomspriser. Dette medførte, at dispensationsmulighederne måtte udnyttes i større omfang end forudsat, uden at omfanget af dispensationer er mindsket i de seneste år.

Som begrundelse for 1978-lovens meget restriktive bestemmelser anførtes først og fremmest, at en begrænsning af køberkredsen ville have en prisdæmpende virkning.

De kraftige konjunkturudsving, der har præget perioden efter 1978, gør det umuligt at påvise, hvilken indflydelse landbrugsloven efter ændringen måtte have haft på strukturudviklingen og prisniveauet for landbrugsejendomme.

Som påpeget i Landbokommissionens betænkning (side 22) kompliceres en vurdering heraf yderligere af, at administrativ praksis reelt indebærer, at en væsentligt videre kreds end forudsat ved 1978-landbrugslovens vedtagelse faktisk har adgang til at erhverve en landbrugsejendom.

Andre faktorer end efterspørgerkredsens størrelse har indflydelse på prisniveauet for landbrugsejendomme. Som eksempler nævner Landbokommissionen forventningerne til prisudviklingen for landbrugsprodukter og den generelle samfundsudvikling, herunder navnlig realrentens højde. Ikke-landmænds interesse for landbrugsejendomme antages i øvrigt at være påvirket af mulighederne for alternative investeringer, mulighederne for anden passende bolig, skattebetragtninger m.v.

Endelig fremhæver Landbokommissionen, at det under de gældende erhvervsregler ikke mindst er de etablerede landmænd, der påvirker

prisniveauet i opadgående retning, fordi de i kraft af gældende skatteregler og på grund af marginalomkostningsovervejelser ofte vil kunne betale en højere pris end landmænd i etableringsfasen.

4. De senere års udvikling

Igennem de senere år er bedrifternes gennemsnitsstørrelse steget fra ca. 15 ha i 1960 til ca. 30 ha i 1984.

Samtidig er antallet af bedrifter med over 0,5 ha dyrket areal faldet fra ca. 195.000 i 1960 til ca. 95.000 i 1984. I samme periode indskrænkedes det dyrkede areal med ca. 240.000 ha fra godt 3 mill. ha til ca. 2,8 mill. ha. Udviklingen har medført et både absolut og relativt fald i antallet af de mindre bedrifter og en mindre stigning i antallet af større bedrifter.

Sammenholdes udviklingen i bedrifternes størrelse og antal med antallet af landbrugsejendomme, der i den nævnte periode er faldet fra ca. 195.000 til ca. 145.000, ses en udvikling i retning af mere udbredt samdrift enten med anden ejet ejendom eller med tilforpagtede arealer. Omkring 50.000 ejendomme eller dyrkningsjorden herfra samdrives med hovedejendommen.

I perioden er samtidig antallet af tilforpagtninger steget, således at omkring 28.000 bedrifter nu har tilforpagtede arealer. Disse arealer omfatter omkring 40.000 parceller, hvoraf godt halvdelen består af en ejendoms hele areal. Gennemsnitsstørrelsen af bedrifter med tilforpagtede arealer er noget større end gennemsnittet af alle bedrifter, nemlig ca. 45 ha, hvoraf lidt under en tredjedel er tilforpagtet.

Der foreligger ikke opgørelser over bedrifter, der består af 2 eller flere samdrevede hele landbrugsejendomme tilhørende samme ejer, men antallet skønnes at udgøre noget over 10.000.

Årligt er der siden 1978 nedlagt gennemsnitligt omkring 1.700 landbrugsejendomme, hvoraf 1.500-1.600 er sammenlagt med anden landbrugsejendom. Resten er nedlagt i forbindelse med arealets overgang til anden arealanvendelse (byudviklingsformål m.v.). Medens jorden fra de nedlagte ejendomme i 1970 hovedsageligt supplerede ejendomme på 20 ha og derover, er det nu navnlig ejendomme på 30 ha og derover, som suppleres. De ejendomme, der nedlægges i forbindelse med supplerer, er især ejendomme under 20 ha.

På en del bedrifter udføres en større eller mindre del af arbejdet af maskinstationer. Dette kan skyldes, at det ikke anses for økonomisk hensigtsmæssigt at opretholde den til driften nødvendige maskinpark, eller at den fornødne arbejdskraft

ikke er tilstede. Aftalerne mellem landmændene og maskinstationerne kan være af forskelligt indhold og har i en række tilfælde udviklet sig til mere permanente pasningsaftaler. Der findes ikke oplysninger om antallet af sådanne aftaler eller deres nøjagtige indhold. Det er imidlertid utvivlsomt, at denne driftsform tilgodeser et reelt behov.

Den beskrevne strukturudvikling er forløbet parallelt med en ændring af den tidligere almindelige alsidige driftsform til fordel for specialiserede brug med ensidig vegetabilsk eller animalsk produktion. Denne udvikling i jordbrugets primærproduktion indebærer nogle miljømæssige koncentrationsproblemer: større indsats af produktionsfaktorer pr. arealenhed (gødning, sprøjtemidler, etc.), i sædskifteændringer, som giver øgede miljømæssige belastninger, og – i den animalske produktion – flere dyr i forhold til jordtilliggendet, anvendelse af nye fodertyper etc. Udviklingen er beskrevet i »En miljøvenlig landbrugsproduktion – Et strategioplæg«, landbrugsministeriet, januar 1986.

Samtidig er fremkommet en række specialproduktioner knyttet enten til jordens anvendelse, f.eks. horteavl, eller til bygningerne, f.eks. åleproduktion, samt økologiske produktioner.

5. Den forventede udvikling

Det er sandsynligt, at den beskrevne udvikling vil fortsætte for heltidsbrugene: Jordbrugserhvervenes udøvere vil søge deres virksomheder udviklet således, at der opnås størst muligt udbytte af den anvendte arbejdskraft og kapital. Landmændene må antages at søge at tilrettelægge driften af deres virksomhed så rationelt som muligt og herunder også udnytte de størrelsesøkonomiske fordele. Den drivende kraft bag strukturudviklingen er produktionsøkonomien og den tekniske og bioteknologiske udvikling, som til stadighed øger produktiviteten i erhvervet, og som fortsat vil øve stærk indflydelse på driftsformer og dyrkningssystemer. Også konkurrencen fra udlandet har produktivetsfremmende effekt.

Det må forventes, at heltidsbrugenes antal i fremtiden vil blive yderligere reduceret. Det skønnes, at antallet af heltidsbrug vil falde fra omkring 50.000 i dag til omkring 30.000 i 1995. Endvidere må det antages, at anvendelse af visse jorder af ringe dyrkningsmæssig værdi vil blive ekstensiveret, eller at disse jorder vil blive opgivet som dyrkningsjord.

De beskrevne udviklingstendenser gør sig i øvrigt også gældende i de øvrige fællesskabslande, og EF-Kommissionen har i dokumentet KOM (85) 333 af 25. juli 1985 »Perspektiver for den fælles

landbrugspolitik« fremlagt en række tanker herom. Den reform af den fælles landbrugspolitik, som måtte blive gennemført på fællesskabsplan, må forventes at ville øve indflydelse på udviklingen inden for de danske jordbrugserhverv.

Endelig må det antages, at de investeringer, der som følge af NPO-handlingsplanen i den nærmeste fremtid vil blive pålagt et stort antal landbrugsejendomme, vil få indflydelse på strukturudviklingen, navnlig i det omfang, restriktionerne knyttes til bestemte bedriftsstørrelser.

C. Lovforslaget

1. Lovforslagets sigte i hovedtræk

Med nærværende lovforslag søges landbrugslovens bestemmelser bragt i bedre overensstemmelse med udviklingen, således at loven giver grundlag for en bedre tilpasning af landbrugets udvikling og funktion i samfundet. Det kan ikke længere anses for at være tilstrækkeligt alene at have landbrugsstrukturen og heltidsfamiliebruget for øje. Landbrugsloven må fremtidig medvirke til bevarelsen af et befolkningsgrundlag og dermed til opretholdelsen af beskæftigelses- og udfoldelsesmuligheder i landdistrikterne. Disse målsætninger danner baggrund for forslagene om revision af en række af lovens bestemmelser, særligt vedrørende samdrift, sammenlægning, nedlægning, forpagtning og erhvervelse.

Forslagets bredere strukturpolitiske målsætning medfører dog ikke, at der ikke fortsat må lægges vægt på at fremme det selvejede heltidsfamiliebrug som grundlaget for langt den største del af landbrugsproduktionen. Dette vil forudsætte muligheder for strukturel tilpasning af virksomhederne til skiftende tiders krav. Bevarelsen af et antal konkurrencedygtige og selvhjulpne bedrifter, der kan give beskæftigelse til fremmed medhjælp, er i øvrigt en nødvendig forudsætning for etableringen af nødvendige uddannelsespladser til unge landmænd.

Ved forslaget søges tilvejebragt et grundlag for en afbalanceret varetagelse af disse forskelligartede hensyn.

Ved administrationen af den gældende lov – både med hensyn til bopælspligten og afstandskravet ved samdrift – har det været et bærende element, at fjerneje af landbrugsejendomme i videst muligt omfang skal undgås. I forbindelse hermed har praksis været restriktiv med hensyn til ophævelse af landbrugspligten – også på ejendomme, hvis produktionsmæssige værdi er lav. Denne praksis forudsættes videreført.

Den stigende anerkendelse af jordbrugserhvervenes påvirkning af det omgivende miljø indebærer, at landbrugslovens traditionelle produktionsorienterede hovedmålsætninger må suppleres med hensynet til varetagelsen af de miljømæssige forhold omkring den jordbrugsmæssige arealanvendelse.

Endelig er hensynet til en styrkelse af borgernes retssikkerhed taget i betragtning ved udformningen af forslaget. I det omfang, det er foreneligt med hovedretningslinierne i lovforslaget, er der tilstræbt en større klarhed og enkelhed i lovens opbygning og regler og mindst mulig anvendelse af subjektive skøn.

Forslaget vil kunne medføre en reduktion af enkeltogsbehandlingen gennem ophævelse af kravet om jordbrug som væsentligste erhverv for erhvervelse af ejendom nr. 1 og kravet om landmandsuddannelse for de ejendomme, som må antages kun at være af mindre interesse for jordbrugere, som ønsker at bygge en tilværelse helt eller delvist på grundlag af erhvervsmæssig landbrugsdrift. Forslagets bestemmelser vedrørende sammenlægning og erhvervelse af ejendom nr. 2 vil på den anden side inddrage nye elementer i lovens administration. Dette må imidlertid anses for et nødvendigt led i den samtidige varetagelse af lovens forskelligartede formål.

2. Forslagets strukturpolitiske sigte

I strukturpolitisk henseende bygger lovforslaget i højere grad end den gældende lov på en flerstrengt målsætning. Det grundlæggende hensyn er fortsat ønsket om spredning af ejendomsretten og bevarelsen af selvejet som den fremherskende ejerform. I en situation, hvor de konkurrencedygtige heltidsfamiliebrug er stadigt faldende i antal og gennemsnitsstørrelsen stigende, kan disse hensyn imidlertid kombineres med andre hensyn, som tilsigter at bevare og til en vis grad i fornyet form genskabe livskvaliteter og udfoldelsesmuligheder i landdistrikterne ved at give andre befolkningsgrupper adgang til at udnytte de mindre landbrugsejendommers boliger og jordtilliggender til boligformål og bibeskæftigelse ved jordbrug. Herigennem vil det blive muligt at fastholde et befolkningsgrundlag for en økonomisk og social udvikling i landdistrikterne, som det med det hidtil faldende befolkningstal vil være stadigt vanskeligere at fremme.

Målsætningen om opretholdelse og udvikling af en kerne af produktionsbedrifter som grundlag for egentlig deltidsbeskæftigelse eller heltidsbeskæftigelse ved jordbrug foreslås tilgodeset gennem en

række ændringer i bestemmelserne om samdrift, sammenlægning, erhvervelse og forpagtning. Der foreslås ændringer i reglerne om samdrift, sammenlægning og forpagtning, der tilsigter at fastlægge rammerne for bedrifterne på en sådan måde, at ikke blot de lidt større bedrifter får mulighed for at imødekomme den økonomiske og miljømæssige udviklings krav om større jordtilliggende, men at også andre bedrifter, der har behov for at skabe bedre balance mellem en intensiv animalsk produktion eller specialproduktion og jordtilliggendet, kan få opfyldt et suppleringsjordsbehov. De ændrede regler tilsigter samtidig at skabe mulighed for en forbedring af arronderingsforholdene.

Samtidig foreslås kravet om, at erhververe af ejendomme selv skal drive deres ejendomme, lempet for derved at skabe mulighed for en fleksibel strukturudvikling for den enkelte større bedrift, der ved tilforpagtning vil kunne tilpasses den enkelte ejers muligheder og formåen.

Heltidsbedrifterne og de egentlige deltidsbedrifter søges forbeholdt landmænd, der i kraft af deres uddannelses- eller erhvervmæssige baggrund må antages at ville drive egentlig erhvervsmæssig jordbrugsvirksomhed på bedrifterne. For disse ejendomme stilles derfor krav om landmandsuddannelse som erhvervsbetingelse. I lyset af de krav, der stilles til driftslederen på en moderne heltidsbedrift, er det i øvrigt hensigten ved lovens gennemførelse at skærpe uddannelseskrauet for ejendomme over 30 ha.

De foreslåede lempelser for de mindre ejendomme kunne isoleret set tænkes at indebære en tilsidesættelse af egentlige jordbrugeres suppleringsjordsbehov. Bestemmelserne må imidlertid ses i nær sammenhæng med andre elementer i forslaget, der som anført vil give grundlag for en løbende, fleksibel strukturtilpasning. I denne retning virker de ændrede regler om egen drift, der vil bringe forpagtningsjord frem, og om nedlægning, frastykning, sammenlægning, og om erhvervelse af ejendom nr. 2, hvor det foreslåede afstandskrav virker for bedre arronderingsforhold.

Målsætningen om opretholdelse af et stort antal brug søges opfyldt gennem mindre restriktive regler vedrørende erhvervelsen af mindre ejendomme og strammere regler for nedlægning af ejendomme. Herved bidrages også til opfyldelsen af målsætningen om at medvirke til udnyttelse af landbrugets boligmasse og forøgelse af befolkningen i landdistrikterne og dermed forbedring af det sociale og kulturelle miljø.

De foreslåede ændringer af erhvervsreglerne vil medføre, at knap halvdelen af landbrugsejen-

dommene fremover vil kunne erhverves af personer, der alene opfylder kravene om alder, statsborgerskab og bopæl. Samtidig indebærer den ændrede udformning af reglerne, at den enkelte borger i højere grad end hidtil vil kende sin retsstilling.

3. Udviklingen i landdistrikterne

Det generelle serviceniveau må antages fortsat at ville være mere beskedent end i byområderne. Det må dog også antages, at der dette til trods er ikke ubetydelige befolkningsgrupper, som ønsker gennem erhvervelse af en landbrugsejendom med et mindre jordtilliggende at kombinere hel- eller deltidsarbejde uden for jordbrugserhvervene med bolig i landlige omgivelser og mulighed for at deltage i jordbrugsmæssige aktiviteter. Det må dog forudses, at en del købere af egentlige fritids- eller hobbybrug ikke vil ønske eller ikke magter selv at opretholde landbrugsmæssige aktiviteter, men vil foretrække at bortforpagte jorden. Lovforslaget åbner mulighed herfor.

4. Jordbrugsmæssig drift

Med hensyn til afgrænsningen af begrebet jordbrugsmæssig drift foreslås det gennem en udbygning af lovens bestemmelser herom anerkendt, at der er sket en udvikling med hensyn til alternative produktioner, herunder forskellige former for skovplantning, specialafgrøder til industrielle formål, hjortefarme m.v.

En ændring af de gældende regler om tilplantning må anses for at være nødvendig, idet tilplantning kan være et alternativ til anden jordbrugsmæssig udnyttelse, især på visse typer marginaljorder. Landbokommissionen har overvejet en fri adgang til tilplantning, således at skovbrug henregnes til jordbrugsmæssig udnyttelse. Under hensyn til de uheldige konsekvenser, som en egentlig fri tilplantningsadgang kan medføre både i forhold til landbrugslovens strukturpolitiske målsætninger og erhvervsregler og i forhold til landskabelige og planlægningsmæssige hensyn, er det imidlertid ikke fundet hensigtsmæssigt at foreslå en fuldstændig ophævelse af begrænsningene i adgangen til tilplantning.

Der foreslås herefter alene en vis lempelse af reglerne om tilplantning kombineret med den gældende dispensationshjemmel og en mulighed for fastsættelse af regler om tilplantning i videre omfang end lovens almindelige regler tillader. Der skulle herved være tilvejebragt mulighed for på den enkelte ejendom at foretage tilplantning i noget videre omfang end hidtil, og tilplantningsreglerne vil være bragt i bedre overensstemmelse med

de ved Rådets forordning (EØF) nr. 797/85, jfr. forslag til lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget (L 11), etablerede støttemuligheder.

Det bemærkes i øvrigt, at de foreslåede bestemmelser, der alene vedrører forholdet til bestemmelserne om jordbrugsmæssig udnyttelse af landbrugsjorder (landbrugspligten), ikke skal præjudicere resultaterne af det arbejde, der foregår i skovpolitisk udvalg.

Det bemærkes endvidere, at de foreslåede lempelser ikke påregnes at medføre tilplantning i større omfang (der henvises herom til Landbokommis-sionens betænkning). Hvis udviklingen på grund af offentlige økonomiske incitamenter fører til tilplantninger i et større omfang, og udviklingen ikke kan styres via administrationen af tilskudsmidlerne, vil den lempede tilplantningsret blive revurderet, lige som det i så tilfælde må overvejes, om sådanne mere omfattende skovplantninger bør sikres for fortsat skovdrift.

Ved de foreslåede ændringer af bestemmelserne om forsvarlig erhvervmæssig udnyttelse af landbrugsejendomme bringes lovens indhold i bedre overensstemmelse med praksis for så vidt angår produktioner som biavl og dambrug m.v.

5. Landbrug og miljø

Udviklingen inden for jordbrugserhvervene indebærer, at jordbruget i mange forhold påvirker det omgivende miljø og de landskabelige værdier.

Der foreligger derfor et øget behov for at tage langsigtede hensyn til landbrugsjorden og det omgivende miljø. Det er både i landbrugets og samfundets interesse at sikre, at udnyttelsen af landbrugsarealerne sker på en sådan måde, at de grundlæggende biologiske processer og økologiske systemer ikke skades, samt at der sikres en vedvarende forsvarlig produktiv udnyttelse af landbrugsarealet under hensyntagen til de tilgrænsende økosystemer.

Et centralt element i denne sammenhæng vil være landbrugets rolle som forvalter af samfundets arealressourcer i bredere forstand.

Den stigende erkendelse af disse forhold må forventes at influere på udviklingen i landbrugets produktion og driftsmetoder. Det er derfor nødvendigt, at hensynet til det omgivende miljø får en tydeligere plads i landbrugspolitikken, og at landbrugslovgivningen sideløbende med anden lovgivning bidrager til en harmonisk udvikling i landbrugets primærproduktion under hensyntagen til de miljø- og ressourcemæssige forhold.

En tilpasning af lovens begrebsapparat vil kunne danne grundlag for indgreb, der tilsigter at nedbringe jordbrugets påvirkninger af det omgivende miljø, forbedre udnyttelsen af jordbrugets produktionsfaktorer og samtidig reducere samfundets omkostninger ved miljøforanstaltninger til bekæmpelse af forurening m.v.

Landbrugsloven skal som en væsentlig reguleringsramme for anvendelsen og udnyttelsen af de landbrugspligtige arealer på miljøområdet kunne fungere i en afbalanceret sammenhæng med den øvrige lovgivning. En hensyntagen til de miljømæssige forhold omkring den jordbrugsmæssige arealanvendelse vil mest hensigtsmæssigt kunne ske gennem en udbygning og konkretisering af landbrugslovens formål og område.

Med udgangspunkt i de gældende bestemmelser foreslås derfor en præcisering i landbrugslovens formålsbestemmelser af, at loven udover at værne dyrkningsjorderne og sikre en forsvarlig udnyttelse af de jordbrugsmæssige arealressourcer skal tilgode det omgivende miljø.

Det vil herigennem være fastslået, at der ved administrationen af landbrugsloven skal foretages en afvejning af de jordbrugsmæssige interesser overfor de miljømæssige hensyn. Dette svarer til administrationen af miljølovgivningen, hvor der skal foretages en afvejning af forskellige samfundsmæssige og økonomiske interesser over for de miljømæssige hensyn. Der henvises i øvrigt til bemærkningerne til nr. 1.

6. Planlægning. Anden arealanvendelse

Forslaget berører ikke de gældende planlægningsbestemmelser i lovens § 3a. Det udvalg, der blev nedsat af regeringen i 1984 om arealanvendelse og regulering af fast ejendom (»Arealudvalget«), har afgivet en 1. delbetænkning vedrørende planlægningsreglerne inden for miljøministeriets område. Betænkningens forslag vil blive lagt til grund for en ændring af § 3a, og det er hensigten efter forhandling med interesserede ministerier og organisationer at fremsætte ændringsforslag vedrørende en revision af landbrugslovens planlægningsbestemmelser.

Forslaget ændrer ej heller indholdet af de gældende bestemmelser i landbrugsloven om overgang til anden anvendelse af jord eller bygninger (ophævelse af landbrugspligt).

7. Den øvrige jordlovgivning

Ved udformningen af forslaget er der henset til, at landbrugsloven indgår i et bredere jordlovskompleks.

De foreslåede ændringer i erhvervsreglerne, især vedrørende uddannelse og væsentligste erhverv, må således ses i sammenhæng med de særlige støtteordninger, der tilsigter at hjælpe den yngre jordbruger. Såvel lov nr. 150 af 17. april 1985 om statsgaranti og rentetilskud m.m. ved udlån til yngre jordbrugere som forslaget til lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget (L 11), der indeholder en særlig investeringsstøtteordning for yngre jordbrugere, forudsætter, at støttemodtagerne opfylder visse uddannelseskra- (som hovedregel »det grønne bevis«), og at de har jordbrug som hovederhverv. Disse ordninger kombineret med forslagens skærpede krav om en jordbrugsfaglig uddannelse ved ejendomme over 30 ha antages at give den yngre jordbruger et godt udgangspunkt for at etablere sig på en landbrugsejendom.

For så vidt angår forslagens strukturpolitiske instrumenter må disse bl.a. ses i sammenhæng med bestemmelserne i bekendtgørelse nr. 61 af 14. februar 1983 af lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.v. og i bekendtgørelse nr. 63 af 14. februar 1983 af lov om jordfordeling mellem landejendomme. Gennem disse ordninger tilbydes inden for de forholdsvise begrænsede midler, der er til rådighed, støtte til at gennemføre en strukturtilpasning. Det bemærkes i denne sammenhæng, at det er hensigten i det videre arbejde i Landbokommissionen at overveje, hvorledes disse ordninger kan gøres mere effektive.

8. Administrative konsekvenser

Den administrative opbygning af jordlovsmyndighederne foreslås ikke umiddelbart ændret i forbindelse med lovændringen. Opmærksomheden henledes imidlertid på, at en turnusgennemgang af landbrugsministeriets administration, som fornylig er igangsat af administrationsdepartementet bl.a. omfatter jordlovsadministrationen. Endvidere henvises til forslag til frikommunelov nr. 2, hvorefter bl.a. visse opgaver i henhold til landbrugsloven som led i frikommuneforsøg vil kunne varetages på amtsplan.

Forslagene om forenkling af lovens bestemmelser, navnlig af erhvervsbestemmelserne, forventes imidlertid at kunne danne baggrund for en effektivisering af kontrollen med opfyldelsen af lovens krav og af vilkår, der knyttes til de dispensationer, der fremtidig vil blive givet.

Forslagene vedrørende forpagtning, sammenlægning og erhvervelse af ejendom nr. 2, der er centrale elementer i strukturpolitikken, forudsæt-

ter, at der som grundlag for administrative afgørelser foreligger veldokumenterede indstillinger fra jordbrugskommissionerne. Medens sagsbehandlingen efter den gældende ordning formelt er henlagt til jordbrugskommissionernes formænd i disses egenskab af medlemmer af jordlovsudvalget, vil det fremover være af betydning, at jordbrugskommissionerne fungerer som kommissioner, hvor alle medlemmer deltager i udarbejdelsen af indstillingerne.

Lovens bestemmelser om straf foreslås ændret med henblik på en forøgelse af mulighederne for en mere effektiv strafforfølgning. Med de hidtidige regler har man i en række tilfælde måttet opgve strafforfølgning på grund af indtrådt forældelse efter straffelovens regel om 2 års forældelsesfrist.

9. Finansielle konsekvenser for staten og kommunerne

Forslaget indebærer ikke finansielle konsekvenser for staten og kommunerne.

Den foreslåede forenkling af loven og den forventede begrænsning af dispensationsansøgninger forventes at ville kunne danne basis for en effektivisering af kontrolopgaverne uden personalemæssige ændringer.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til nr. 1

Gennem den foreslåede ændring af landbrugslovens formålsbestemmelser fastslås, at der ved administrationen af landbrugsloven skal foretages en afvejning af de jordbrugsmæssige interesser over for de miljømæssige hensyn. Dette svarer til administrationen af miljølovgivningen, hvor der skal foretages en afvejning af forskellige samfundsmæssige og økonomiske interesser over for de miljømæssige hensyn. Det bemærkes, at forslaget ikke ændrer den hidtidige retstilstand, hvorefter regler og vejledninger med det formål at varetage miljømæssige hensyn udstedes af miljøministeren med hjemmel i miljølovgivningen.

Forslaget skal ses på baggrund af den nære sammenhæng, der er mellem et produktivt landbrug og natur og miljø, jfr. de almindelige bemærkninger, afsnit C 5.

Til nr. 2 og 3

Herom henvises til de almindelige bemærkninger, særligt afsnit C 1-3.

Til nr. 4

Bestemmelsen må ses i sammenhæng med bl.a. bestemmelsen i § 1, stk. 1, nr. 2, der med et resource- og produktionsøkonomisk sigte blev indsat i 1978, og hvorefter loven skal sikre en forsvarlig udnyttelse af de jordbrugsmæssige arealressourcer. Ved fastlæggelsen af vejledende retningslinier for den forsvarlige udnyttelse af landbrugsjorderne i landbrugslovens forstand vil hovedsigtet være produktionsøkonomisk. Med baggrund i den ændrede formulering af § 1, stk. 1, nr. 1, vil der imidlertid ved udstedelsen af eventuelle vejledende retningslinier vedrørende den forsvarlige udnyttelse af landbrugsjorderne skulle foretages en afvejning af de landbrugsmæssige interesser over for de miljømæssige hensyn.

Det forudsættes, at fastlæggelsen af sådanne retningslinier sker efter forhandling med miljøministeren og landbrugsorganisationerne.

Til nr. 5

Ændringen tilsigter at gøre lovtæksten kønsneutral, jfr. statsministeriets cirkulæreskrivelse af 5. december 1980.

Til nr. 6

Den foreslåede ændring i § 2 er en konsekvens af, at noteringen i matriklen – og dermed i tingbogen og kommunernes ejendomsregister – som »landbrug«, »gårdbrug«, »husmandsbrug« eller »gartneri« er bortfaldet og erstattet af noteringen »landbrugsejendom«, jfr. landbrugsministeriets cirkulæreskrivelse nr. 69 af 24. maj 1984.

Noteringen som »gårdbrug«, »husmandsbrug« eller »gartneri« tilkendegav, at der er ydet statslån til oprettelsen af de pågældende ejendomme, og at ejendommene er undergivet reglerne i lovgivningen om opretholdelse og supplerings af mindre landbrug m.m., jfr. bemærkningerne til nr. 10, hvori § 6 foreslås ophævet som overflødig.

Bestemmelsen i stk. 2, sidste punktum foreslås ajourført, så der herefter ved landbrugspligten kun ses bort fra arealer, der er tilladt fraskilt den pågældende ejendom efter 1. april 1980.

Til nr. 7

Udtrykket »bæredygtig driftsenhed«, der efter den gældende lov især har haft betydning ved sammenlægning af landbrugsejendomme efter § 13 og ved administrationen af erhvervsreglerne, foreslås udtaget af lovtæksten i § 3 som følge af, at udtrykket ikke længere anvendes i de nævnte bestemmelser i landbrugsloven, jfr. de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Der vil fortsat kunne foretages notering af gartnerier, specielt væksthushgartnerier, såfremt der er tale om en erhvervmæssig, jordbrugsmæssig udnyttelse, og der ikke er grund til at antage, at hovedformålet med noteringen er ønsket om opførelse af en bolig.

Til nr. 8

Ændringen er af redaktionel karakter, jfr. bemærkningerne til nr. 5.

Til nr. 9

Efter den gældende bestemmelse i § 4, stk. 5, sidste punktum kan landbrugsministeren ophæve landbrugspligten på landbrugsejendomme, der ved udstykning eller på anden måde er nedbragt under 2 ha, uanset om ejeren ønsker landbrugspligten opretholdt eller ej.

Bestemmelsen blev indføjet ved lovændringen i 1973, men foreslås nu ophævet som følge af, at det i højere grad end hidtil skal være muligt at bevare restejendomme som fritidslandbrug med landbrugspligt.

I praksis har § 4, stk. 5, sidste punktum meget sjældent været anvendt, idet landbrugspligten som hovedregel kun ophæves efter ansøgning, og når ejendommens landbrugsjorder er fraskilt, jfr. § 4, stk. 3. I en del tilfælde, hvor ejere af mindre landbrugsejendomme ønsker landbrugspligten ophævet, har bestemmelsen givet anledning til misforståelser.

Den lempede holdning til deltidsbrug og fritidslandbrug medfører også en lempelse af praksis med hensyn til krav om udstykning til bunds efter bestemmelserne i § 4, stk. 3, ved fraskillelse af landbrugsjorder til bymæssige formål. Der henvises til bemærkningerne til nr. 18 ad § 13, stk. 3, om restejendommers størrelse.

Der er derimod ikke tale om en lempelse af praksis med hensyn til udstykning af jordbrugsparceller uden landbrugspligt.

Til nr. 10

§ 6 foreslås ophævet som overflødig. Der gælder ikke mere særlige lovregler for udstykning og sammenlægning samt for samdrift af brug, der er oprettet efter lovgivningen om oprettelse og supplerings af mindre landbrug, og noteringerne i matriklen om »husmandsbrug« og »gartneri« m.v. er afskaffet, jfr. bemærkningerne til forslag nr. 6.

Selvom noteringen af de nævnte jordbrug i matriklen er ændret til »landbrugsejendom«, gælder der dog stadig visse særlige regler for disse ejendomme. Disse regler fremgår af udlånsloven

(lovbkg. nr. 61 af 14. februar 1983) og af landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 547 af 15. oktober 1973 om statshusmandsbrug m.m. og jordrente, der senest er ændret ved bkg. nr. 223 af 3. juni 1983. En række af forpligtelserne for disse ejendomme fremgår endvidere af tinglyste servitutter og pantebrevé efter fornævnte lovgivning.

Til nr. 11

Bestemmelsen i lovens § 7 om landbrugsejendommens forsvarlige erhvervmæssige drift, der har sammenhæng med bestemmelsen i § 7a, stk. 1, om forsvarlig jordbrugsmæssig udnyttelse, har først og fremmest haft til formål at sikre et erhvervmæssigt, jordbrugsmæssigt sigte med landbrugsejendommens drift. Bestemmelsen har blandt andet skullet modvirke hobbyprægede anvendelsesformer. Landbrugsministerens adgang til efter forhandling med landbrugsorganisationerne at fastsætte regler for landbrugsejendommens forsvarlige erhvervmæssige drift har ikke tidligere været benyttet.

Ved fortolkningen og anvendelsen af bestemmelserne i §§ 7 og 7a må lovens ændrede formålsbestemmelse fremover indgå i de hensyn, der søges varetaget. Der foreslås i øvrigt ikke ændringer i lovens § 7, stk. 1.

Den foreslåede ændring af § 7, stk. 2, er en konsekvens af, at der ikke længere ved erhvervelse af landbrugsejendomme, bortset fra erhvervelse af ejendom nr. 2, stilles krav om, at erhververen skal have jordbrug som væsentligste erhverv, jfr. bemærkningerne til nr. 19.

Ved lovændringen i 1978 blev der tilvejebragt overensstemmelse mellem bopælskravet i § 7 og i lovens § 16, og der tilsigtes ingen ændringer med hensyn til indholdet af bopælskravet eller gældende praksis vedrørende bopælskravet.

Til nr. 12

Ændringen er alene af teknisk karakter.

Til nr. 13

Bestemmelserne i § 7a tilsigter at sikre en forsvarlig jordbrugsmæssig udnyttelse af landbrugsjorderne i det omfang, de er egnede hertil. Inddragelse af landbrugsjorder til ikke-jordbrugsmæssig anvendelse forudsætter tilladelse efter landbrugsloven. Bestemmelserne har en nøje sammenhæng med bestemmelserne i §§ 7 og 7b, hvorefter en landbrugsejendom (jord og bygninger) skal drives på forsvarlig erhvervmæssig måde, og med lovens formålsbestemmelser.

Bestemmelserne giver en betydelig dispositionsfrihed for ejere af landbrugsejendomme til at tilpasse driftsformerne til konjunkturerne inden for jordbrugserhvervene.

Der stilles således ikke efter § 7a krav om, at dyrkede jorder skal drives intensivt med henblik på størst muligt udbytte. Udviklingen inden for jordbrugserhvervene kan medføre driftsomlægninger på marginaljorder. Det må i denne forbindelse fremhæves, at marginaljorder er et dynamisk begreb, og at anvendelsen af marginaljorder ændres efter udviklingen inden for jordbrugserhvervene. Jorder, der er uegnede til dyrkning, græsning eller tilplantning, kan henligge helt uden jordbrugsmæssig udnyttelse.

Skovdrift har efter landbrugsloven hidtil været betragtet som en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse. Skovplantning forudsætter således tilladelse efter landbrugsloven, idet der dog ved lovændringerne i 1971 og 1973 er åbnet mulighed for en fri tilplantning af mindre egnede landbrugsjorder inden for nærmere angivne arealgrænser, jfr. § 7a, stk. 2, i den gældende landbrugslov.

Bestemmelserne i § 7, stk. 1, jfr. § 7b, om forsvarlig erhvervmæssig drift tilsigter – som nævnt under nr. 11 – primært, at en landbrugsejendom drives med et jordbrugsmæssigt, erhvervmæssigt sigte. Der er på baggrund af bestemmelserne sket en samordning mellem reglerne i landbrugsloven og reglerne vedrørende bygninger på landbrugsejendomme i lov om by- og landzoner og i naturfredningsloven.

Efter bestemmelserne i § 7, stk. 1, kan der ske etablering af mindre virksomheder af ikke-jordbrugsmæssig karakter på en landbrugsejendom, forudsat at ejendommens erhvervmæssige, jordbrugsmæssige udnyttelsesmuligheder ikke forringes. Det gælder bl.a. en række supplerende erhvervsaktiviteter af begrænset omfang, herunder f.eks. rideskoler, ridehaller, dyrepension, dyreklinik, turisme i form af bondegårdsferie m.v. Der kan også nævnes fællesanlæg for oplagring, behandling eller forarbejdning af korn, foderstoffer, lucerne, grøntpiller, halm, minkfoder, maskinstationer m.v. Disse virksomheder forudsætter i almindelighed tilladelse efter lov om by- og landzoner.

Efter de gældende bestemmelser i § 7b kan der på landbrugsejendomme etableres specialiserede, intensive driftsformer af jordbrugsmæssig karakter, f.eks. svinefarme, kyllingefarme, pelsdyrfarme m.v., når en sådan virksomhed indgår som et led i en landbrugsejendoms jordbrugsmæssige udnyttelse.

Landbokommissionen har i sin betænkning fremhævet, at indholdet af begrebet jordbrugsmæssig udnyttelse bør være åben, således at begrebet kan tilpasses udviklingen i landbrugets produktionsmønster. Landbrugsloven bør ikke lægge hindringer i vejen for erhvervsmæssige aktiviteter, der er naturligt forbundet med jorden.

Landbokommissionen har endvidere fremhævet, at skovplantning kan være en naturlig jordbrugsmæssig anvendelse, der bør ligestilles med andre jordbrugsmæssige aktiviteter.

Der er også i »Perspektiverne for den fælles landbrugspolitik inden for EF« peget på, at det er nødvendigt at fremme en række alternative produktioner, herunder forskellige former for skovplantning, specialafgrøder til industrielle formål m.v.

På baggrund heraf foreslås ændringer i §§ 7a og 7b for at give yderligere muligheder for alternative produktionsformer i landbruget, såvel i relation til anvendelsen af landbrugsjorderne som i relation til virksomheder, der kan indgå som et led i driften af en landbrugsejendom. Der henvises til bemærkningerne til de enkelte bestemmelser i §§ 7a og 7b.

Udviklingen har bl.a. medført, at hjortefarme anses som en jordbrugsmæssig udnyttelse efter § 7a. Andre, nye driftsformer vil også kunne betragtes som jordbrugsmæssig udnyttelse efter § 7a eller som forsvarlig erhvervsmæssig drift efter § 7, stk. 1, jfr. § 7b.

Det følger i øvrigt af den ændrede målsætning med hensyn til at bevare mindre ejendomme som deltidsbrug eller fritidslandbrug, at der også åbnes mulighed for, at disse ejendomme i forhold til bestemmelserne i § 7, stk. 1, om forsvarlig, erhvervsmæssig drift i højere grad end tidligere kan anvendes til supplerende erhvervsaktiviteter af ikke-jordbrugsmæssig karakter eller til fritids- og hobbyprægede formål i tilknytning til jordbrug.

Til stk. 1

Som nævnt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget (afsnit C 4) er der ved lovændringen foreslået en lempelse af reglerne vedrørende skovplantning samtidig med, at skovbrug inden for disse regler henregnes til jordbrugsmæssig udnyttelse. Der tilsigtes herved at give jordbrugerne friere valgmuligheder med hensyn til produktionssammensætningen på den enkelte ejendom. Der skal være mulighed for træplantning af meget forskellige karakter og varighed, herunder egentlige skovtræer, der anvendes i trævareindustrien, eller hurtigvoksende træarter, der fældes med få års mellem-

rum til energiproduktion, eventuelt kombineret med græsning m.v.

Til stk. 2

Der foreslås en forhøjelse af de gældende grænser (fra 20 pct., dog højst 10 ha, til 25 pct., dog højst 25 ha) og bortfald af kravet om, at skovplantning skal ske på jorder, der er mindre egnede til landbrugsdrift. Dette krav har ikke en sådan klarhed, at det kan anses for egnet som generelt tilplantningskriterium. De foreslåede lempelser skønnes at kunne imødekomme behovet for en friere tilplantningsadgang i store dele af landet.

Til stk. 3

Der tilsigtes samtidig en mere lempelig dispensationspraksis, navnlig på marginaljorder, med hensyn til skovplantning, idet bl.a. regionplanlægningen vil indgå som grundlag i administrationen jfr. bemærkningerne til stk. 4. På baggrund heraf foreslås, at der gives landbrugsministeren bemyndigelse til at fastsætte regler om skovplantning i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1. Der vil herved kunne opnås en forenkling af administrationen, idet ansøgning om tilplantning indenfor nærmere fastlagte områder, hvor skovplantning ønskes fremmet, helt eller delvist vil kunne bortfalde.

Udformningen af sådanne regler vil ske under hensyn til såvel de jordbrugsmæssige interesser, herunder jordernes bonitet og ejendomsstrukturen, som de landskabelige værdier og befolkningsudviklingen i landdistrikterne. Inddragelsen af de landskabelige værdier og lignende hensyn forudsættes at ske i samarbejde med miljøministeren, ligesom den nærmere afgrænsning af områder, hvor tilplantningsreglerne lempes, forudsættes at ske i et samarbejde med amterne som et led i regionplanlægningen. Endvidere vil de erfaringer, der indvindes gennem de i miljøministerens redegørelse om marginale jorder og miljøinteresser omtalte pilotprojekter, undersøgelser, kortlægning m.v., indgå i beslutningsgrundlaget.

Til stk. 4

I stk. 4 foreslås de hidtil gældende regler vedrørende betingelser om fredskovpligt ophævet, og der tilsigtes samtidig en mere lempelig dispensationspraksis med hensyn til skovplantning, idet bl.a. regionplanlægningen og landbrugsplanlægningen vil indgå som grundlag i administrationen. Der vil således blive lagt vægt på såvel jordernes bonitet som de landskabelige værdier og befolkningsudviklingen i landdistrikterne. Der vil også blive lagt

vægt på, at der tilvejebringes en god arrondering af såvel skovarealer som landbrugsarealer.

Tilladelse til tilplantning kan betinges, bl.a. med hensyn til tilplantningens art og placering på ejendommen. Som hovedregel forudsættes, at skovarealer ikke pålægges fredskovspligt, med mindre det ud fra andre hensyn, f.eks. skovstøtteordninger, findes hensigtsmæssigt.

I ganske særlige tilfælde vil der kunne gives tilladelse efter § 4, stk. 1, nr. 3, til, at landbrugspligten ophæves på skovarealer, når arealerne pålægges fredskovspligt, jfr. § 4, stk. 3.

Der tilsigtes ikke nogen ændring af den hidtidige praksis, hvorefter spørgsmålet om ophævelse af landbrugspligten beror på en konkret vurdering og afvejning af skovbrugsmæssige og landbrugsmæssige hensyn, herunder om skoven har en sådan størrelse og karakter, at der skønnes at være grundlag for en selvstændig, rationel, erhvervmæssig skovdrift (i almindelighed mindst 100–200 ha, afhængig af skovens beskaffenhed, beplantning m.v.). Langt de fleste småskove ligger på landbrugsejendomme og indgår i driften af disse. Der er dog også efter gældende praksis mulighed for, at mindre skovarealer kan tillades fraskilt uden landbrugspligt, når det sker med henblik på at samle arealerne i større driftsenheder, og det sikres, at skoven ved videre salg afhændes til sammenlægning med en landbrugsejendom eller en skovejendom. Det bemærkes, at den friere adgang til skovplantning må medføre en vis skærpelse af praksis med hensyn til ophævelse af landbrugspligten på fredskovsarealer.

I forbindelse med ændringen i stk. 4 foreslås indføjet en bestemmelse, hvorefter det præciseres, at en tilladelse til en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse kan tidsbegrænses og bl.a. gives på vilkår, der tager sigte på, at jorderne efter endt anvendelse efterbehandles, så de igen kan anvendes jordbrugsmæssigt. Forslaget er i overensstemmelse med gældende praksis, f.eks. i forbindelse med tilladelser efter § 7 a til anvendelse af landbrugsjorder til losseplads, fyldplads, golfbane, campingplads, motorbane, skydeanlæg m.v.

Til stk. 5

Forslagets stk. 5 er identisk med de hidtil gældende regler i § 7 a, stk. 4.

Til nr. 14

Det foreslås indføjet i § 7b, at biavl, dambrug og ålebrug betragtes som virksomheder, der naturligt kan indgå som led i en landbrugsejendoms jordbrugsmæssige udnyttelse. Forslaget er udtryk for en mere åben holdning til alternative produkti-

onsformer, nicheproduktioner m.v., der naturligt kan indgå i driften af landbrugsejendomme. Der kan også nævnes andre virksomheder som f.eks. sneglefarme til fødevarerproduktion, regnormefarme til jordforbedringsmidler eller proteinfoder, kaninhold til uldproduktion, fasanerier til produktion af rugeæg og afsætning af kyllinger til jagtformål m.v., akvakulturer af forskellig art m.v. Der kan i øvrigt henvises til bemærkninger til nr. 13.

Til nr. 15

Reglerne om samdrift af landbrugsejendomme blev indført ved en ændring af landbrugsloven i 1963 og var oprindeligt kun tænkt som en midlertidig foranstaltning for at imødekomme udviklingen i landbruget. Reglerne er videreført og revideret ved lovændringerne i 1967, 1971, 1973 og 1978. Adgangen til samdrift begrænses efter de gældende regler ved afstand (indtil 15 km), arealgrænse (100 ha, når der er tale om flere end 2 landbrugsejendomme) og antal ejendomme (højest 5). Reglerne er ens, hvad enten ejendommene ejes sammen, eller der er tale om forpagtning. Samdriftens varighed er dog ved forpagtning begrænset til 15 år for hele landbrugsejendomme og 10 år ved dele af landbrugsejendomme.

Landbokommissionen har fremhævet, at samdriftsreglerne giver mulighed for en smidig strukturtilpasning, men at der bør ske en forenkling af reglerne. Kommissionen har også peget på, at der i et ikke ubetydeligt omfang anvendes aftaleformer, f.eks. pasningsaftaler, bonusordninger, driftsselskaber m.v., der ikke reguleres af landbrugsloven, og at der herved i en række tilfælde etableres hensigtsmæssige driftsfællesskaber, der ikke kan karakteriseres som forpagtning eller samdrift.

Som anført i de almindelige bemærkninger til lovforslaget tilsigtes der ved lovændringen at give mulighed for en bred variation af bedriftstyper i landbruget. Der lægges vægt på, at heltidsbedrifterne kan udvikle sig i takt med den tekniske og økonomiske udvikling, dels ved køb af suppleringsjord til sammenlægning, dels ved forpagtning til samdrift. Der lægges på den anden side også vægt på bevarelse af landbrugsejendomme som deltidsbrug og fritidslandbrug.

På baggrund heraf foreslås lempelser af erhvervsreglerne, således at erhververe af mindre ejendomme ikke selv behøver at drive ejendomme i en årrække efter erhvervelsen, men frit kan bortforpagte jorderne til samdrift med anden landbrugsejendom, jfr. bemærkningerne til nr. 19.

I konsekvens af, at afstandsreglen ved erhvervelse af ejendom nr. 2 er foreslået ændret til 5 km,

foreslås, at afstanden ved samdrift og forpagtning nedsættes fra 15 km til 5 km. Det bemærkes, at hovedparten af de eksisterende forpagtningsforhold (ca. 90 pct.) ligger inden for en vejafstand på 5 km, og at der tilsigtes lempelige overgangsregler og dispensationspraksis, jfr. nedenfor.

Endelig foreslås det, at tidsbegrænsningerne for samdrift ved forpagtning ophæves, således at samdrift frit kan fortsætte i flere efterfølgende forpagtningsperioder. Forslaget er i nær overensstemmelse med gældende dispensationspraksis. Det er begrundet i, at langvarige forpagtningsforhold ofte giver en bedre landbrugsmæssig udnyttelse af areaerne end kortere aftaleperioder, f.eks. for 1 år ad gangen.

Samdrift af landbrugsejendomme betragtes fortsat som en midlertidig strukturtilpasning, idet de enkelte ejendomme ved ejerskifte eller ophør af en forpagtningsaftale på ny skal kunne drives som selvstændige brug.

På baggrund heraf og i overensstemmelse med flertallet i Landbokommissionen opretholdes bygningskravet i § 7, stk. 1, jfr. § 8, stk. 1 og 2, på enhver landbrugsejendom, der indgår i samdrift.

En dispensation fra bygningskravet bør således i overensstemmelse med hidtil gældende praksis kun gives, når ganske særlige forhold taler for det. Det må i almindelighed være en forudsætning, at jorderne inden en frist, eventuelt ved førstkomende ejerskifte, afhændes til sammenlægning med en nærliggende landbrugsejendom, jfr. bestemmelserne i § 8, stk. 6. Det er også en forudsætning, at de øvrige hensyn, der varetages gennem loven, herunder såvel hensynet til nærliggende landbrugsejendommers suppleringsjordsbehov, som hensynet til bevarelsen af mindre ejendomme som deltids- eller fritidsbrug, ikke tilsidesættes.

I forbindelse med de nævnte ændringer i samdriftsreglerne er der foreslået en forenkling og tydeliggørelse af reglerne i § 9.

Det bemærkes, at der ved den ændrede affattelse af § 9 ikke tilsigtes at gribe ind over for samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret i overensstemmelse med reglerne i tidligere landbrugslove, jfr. lovforslagets § 2, stk. 5. Bestående samdrift i ejesituationer kan således fortsætte, så længe ejendommene ejes sammen. Bestående samdrifts- og forpagtningsforhold kan fortsætte inden for den indgåede forpagtningsperiode, jfr. også bemærkninger til nr. 15 ad § 9, stk. 3.

Til stk. 1 og 2

I forslaget § 1, jfr. stk. 2, er anført de fremtidige betingelser for samdrift af landbrugsejendom-

me. Reglerne gælder både for ejendomme, der tilhører samme ejer, og ved forpagtning af hele landbrugsejendomme og dele af landbrugsejendomme.

Reglerne er ens, hvad enten samdriften foretages af personer eller selskaber. Der gælder dog fortsat særlige regler, hvorefter det kan pålægges selskaber og institutioner m.v. at opløse store samdriftsenheder, der er etableret i henhold til tidligere landbrugslove, jfr. bemærkningerne til nr. 15 ad § 9, stk. 5.

Ved forpagtning af hele landbrugsejendomme gælder tillige reglerne i § 11. Ved forpagtning af dele af landbrugsejendomme gælder tillige reglerne i § 12.

Det fremgår af forslaget, at der ved arealgrænsen – ligesom ved afstandsreglen (5 km) – kan ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi.

Overgangsordningen i den gældende lovs § 9, stk. 1, sidste punktum, er foreslået ophævet, idet bestående samdriftsforhold kan fortsætte efter reglen i lovforslagets § 2, stk. 5. Der har i øvrigt ikke efter 1978-loven vist sig behov for anvendelse af de nævnte overgangsregler.

Til stk. 3

Den hidtidige dispensationsbestemmelse i § 9, stk. 6, foreslås overført til stk. 3, idet bestemmelsen er udbygget med en angivelse af de forhold, der kan indgå i vurderingen ved en dispensation.

Der vil således kunne tages hensyn til bedrifter med en væsentlig animalsk produktion, hvor jordtilliggendet er for lille i forhold til produktionen. Der vil herved kunne opnås en bedre harmoni i bedriften, både i miljømæssig og produktionsmæssig henseende. Der vil også kunne tages hensyn til bedrifter med en specialproduktion, hvor der er foretaget væsentlige investeringer i driftsbygninger og anlæg m.v., f.eks. større gartneri- og plantesko-levirksomheder, frugtplantager.

På den anden side kan der tages hensyn til, om andre landmænd, der opfylder betingelserne for samdrift og forpagtning, har behov for forpagtningsarealer i deres bedrift.

Ved nedsættelsen af afstandsreglen fra 15 km til 5 km er forudsat en noget mere lempelig dispensationspraksis end efter de hidtil gældende regler, f.eks. for at tilgodese ejendomme med en væsentlig animalsk produktion eller specialproduktion. Det gælder navnlig ejendomme i nærheden af byer, større skove m.v., hvor mulighederne for at forpagte landbrugsjord inden for 5 km er begrænsede.

Ved tilladelse til forlængelse af bestående samdrifts- og forpagtningsforhold, der er lovligt etableret inden lovens ikrafttræden, vil der kunne gives dispensation fra 5 km-reglen, når forholdene taler for det. Tilladelsen kan tidsbegrænses, f.eks. for 5 år, med henblik på muligheden for at tilvejebringe en bedre driftsstruktur i området. Der vil også kunne blive tale om tilladelse for længere tidsrum, hvis særlige forhold taler for det. På den anden side kan det dog også indgå i vurderingen, om landmænd inden for 5 km-grænsen har behov for forpagtningsarealer i deres bedrift.

Til stk. 4 og 5

I forslagens stk. 4 præciseres forholdet til bestemmelserne i §§ 7 og 8 i tilfælde af samdrift. Reglerne er uændrede i forhold til de hidtil gældende regler i § 9, stk. 7.

Forslagens stk. 5 er en videreførelse og ajourføring af de hidtil gældende regler i § 9, stk. 2, vedrørende ejendomme, der tilhører selskaber og institutioner m.v. Udtrykket »bæredygtig« er udtaget af lovteksten, jfr. bemærkningerne til forslag nr. 7, men der tilsigtes ikke herved nogen ændring af praksis.

Til nr. 16

De foreslåede ændringer i § 11 er – bortset fra ændringer, der følger af samdriftsreglerne i § 9 – alene af teknisk og redaktionel karakter. Der tilsigtes ikke nogen ændring af gældende regler og praksis.

Reglerne i § 11 omhandler forpagtning af hele landbrugsejendomme, dels til selvstændig drift (gårdforpagtning), dels til samdrift med anden landbrugsejendom efter reglerne i § 9 (delforpagtning).

Ved lovændringen i 1978 koordineredes forpagtningsreglerne med erhvervsreglerne ved krav, der skal opfyldes af forpagteren (alder, statsborgerskab, fast bopæl og landmandsuddannelse). Endvidere indførtes regler, hvorefter en forpagter og dennes ægtefælle ikke uden tilladelse fra landbrugsministeren kan drive flere landbrugsejendomme, end samdriftsreglerne i § 9 giver adgang til.

Selskabers forpagtning af landbrugsejendomme forudsætter tilladelse efter landbrugsloven. Efter gældende praksis meddeles der kun tilladelse i ganske særlige tilfælde, f.eks. i forbindelse med generationsskifte eller i forbindelse med store investeringer i specielle produktionsanlæg m.v. i væksthushgartnerier og større planteskoler. Der kan også nævnes forpagtningsforhold som et led i andelsbrugskonstruktioner, jfr. bemærkningerne til nr.

33, hvor det også vil kunne komme på tale at dispensere fra arealgrænsen på 100 ha. Som nævnt ovenfor tilsigtes der ikke nogen ændring af denne praksis.

For så vidt angår driftsformer, hvor selskaber alene lejer landbrugsbygninger, henvises til bemærkningerne til nr. 17.

Til stk. 1-4

Forslagens stk. 1 er en videreførelse af de hidtil gældende regler i § 11, stk. 2 og 3.

Det bemærkes, at det lempelige uddannelseskrav efter § 16, stk. 2, ved forpagtning gælder for alle ejendomsstørrelser, navnlig af hensyn til smidige regler for delforpagtning efter § 12, stk. 1, nr. 1, der henviser til § 11, stk. 1.

Der er i øvrigt alene tale om redaktionelle ændringer med henblik på en forenkling og tydeliggørelse af reglerne.

Forslagens stk. 2 er identisk med de hidtil gældende regler i § 11, stk. 1.

Forslagens stk. 3 svarer til den gældende lovs § 11, stk. 4, idet der dog er foretaget en ændring som følge af fremsættelse af lovforslag til lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget.

Forslagens stk. 4 svarer til dispensationsbestemmelsen i § 11, stk. 5, i den gældende lov.

For så vidt angår forpagtning til samdrift kan henvises til retninglinier for dispensation i § 9, stk. 3.

Til nr. 17

De foreslåede ændringer i § 12 er – ligesom i § 11 – alene af teknisk og redaktionel karakter, herunder konsekvensændringer, som følger af ændringerne af samdriftsreglerne i § 9. Der tilsigtes ingen ændring af gældende praksis.

Reglerne i § 12 omhandler forpagtning af dele af landbrugsejendomme. Varigheden af et forpagtningsforhold er som hidtil begrænset til 10 år, jfr. §§ 1 og 11 C i udstykningsloven.

Med hensyn til forpagtning af dele af landbrugsejendomme til samdrift med anden landbrugsejendom (delforpagtning) kan oplyses, at omfanget af delforpagtninger i de senere år har været stærkt stigende, jfr. de almindelige bemærkninger, afsnit B 4.

For så vidt angår lejeforhold, der alene vedrører avlsbygninger, er der i de seneste år opstået en særlig form for selskabsdrift i landbruget, hvor et selskab (typisk med landmanden som ejer af hovedparten af anparterne) i medfør af fornævnte bestemmelser lejer avls- eller driftsbygningen,

navnlig med henblik på svineproduktion, minkavl m.v. Selskabskonstruktionen er tilpasset gældende lovregler, således at ordningen som hovedregel ikke forudsætter tilladelse efter landbrugsloven eller udstykningsloven. Ordningen er især begrundet i fordele i relation til den gældende skattelovgivning, og den synes kun at have interesse for velkonsoliderede landmænd med høj skatteevne.

De omhandlede selskabskonstruktioner har givet anledning til overvejelser om ændring af landbrugsloven eller skattelovgivningen. Landbokommissionen har dog ikke fundet behov for at gribe ind over for denne driftsform, og regeringen har ved lovforslaget ikke fundet det nødvendigt at foreslå ændringer i de nævnte regler, bl.a. under hensyn til, at der ved skattereformen, der gennemføres den 1. januar 1987, vil ske en udjævning af beskatningen af personligt drevne virksomheder i forhold til virksomheder, der drives i selskabsform.

Til stk. 1-3

Forslagets stk. 1 er udformet på baggrund af, at langt de fleste forpagtnings- og lejeforhold vedrørende dele af landbrugsejendomme ikke forudsætter tilladelse efter landbrugsloven, idet de falder inden for rammerne for lovlig samdrift i § 9. Der er alene tale om en redaktionel ændring med henblik på tydeliggørelse af reglerne.

Det bemærkes, at man ikke har fundet anledning til at ændre afstandsreglen for vedvarende græsningsarealer m.v. (15 km), idet der ved afstandsreglen i § 9, stk. 1, bortses fra sådanne arealer.

Forslagets stk. 2 svarer til dispensationsbestemmelserne i den gældende lovs § 12, stk. 3, idet der er foretaget en ændring som følge af fremsættelse af lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget. For så vidt angår delforpagtninger kan henvises til retningslinier for dispensation i § 9, stk. 3.

Forslagets stk. 3 svarer til den gældende lovs § 12, stk. 2, idet der er sket en ajourføring med henvisning til de nugældende bestemmelser i lov om leje (lovbk. nr. 375 af 11. juli 1984).

Til nr. 18

Udviklingen inden for landbruget har i de sidste årtier medført en række ændringer af reglerne om nedlægning og sammenlægning af landbrugsejendomme. Ved ændringen af landbrugsloven i 1962 åbnedes der mulighed for sammenlægning af mindre brug, og reglerne er revideret og udbygget ved lovændringerne i 1967, 1971, 1973 og 1978

med henblik på at give mulighed for en smidig strukturtilpasning.

Sammenlægningsreglerne har således siden lovændringen i 1967 tilsigtet at give mulighed for en udvikling i retning af større brug i takt med den tekniske og økonomiske udvikling i landbruget. Siden 1967 er arealgrænsen for sammenlægning således øget fra 35 ha til 100 ha, idet den dog i 1978 blev nedsat til 75 ha.

Reglerne har endvidere til formål at sikre en god jordarrondering ved sammenlægning. Den administrative praksis med hensyn til kravet om en hensigtsmæssig beliggenhed af jorder, der sammenlægges, har i det store og hele været uændret siden 1967.

Ved lovændringen i 1973 koordineredes sammenlægningsreglerne med erhvervsreglerne, således at de egentlige landmænd fik en fortrinsstilling til suppleringsjord. Nedlægningen af mindre brug, der ikke skønnedes egnede til opretholdelse, blev fremmet ved kravet om udstykning til bunds, således at alle landbrugsjorder blev fraskilt til suppleret af andre brug.

Ved lovændringen i 1978 blev endvidere indført regler med henblik på at beskytte bæredygtige driftsenheder mod nedlægning ved sammenlægning. Disse bestemmelser blev ved lovændringen i december 1985 skærpet, således at også ikke-bæredygtige driftsenheder, der skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed, kan hindres nedlagt eller reduceret. Bestemmelsen gælder ejendomme, hvis ejendomsværdi, ekskl. stuehusets værdi, overstiger en beløbsgrænse på 300.000 kr. (kontantværdi) ved årsreguleringen pr. 1. april 1982.

Reglerne for sammenlægning har sammen med reglerne for samdrift været grundlaget for den strukturtilpasning, der har fundet sted, jfr. de almindelige bemærkninger, afsnit B 4.

Landbokommissionen har bl.a. fremhævet, at der fortsat gennem sammenlægningsreglerne bør sikres mulighed for en løbende strukturtilpasning, og at en bred variation af ejendomsstørrelser er et vigtigt grundlag for en dynamisk strukturtilpasning inden for landbrugserhvervet.

For at imødekomme denne udvikling foreslås der ved lovændringen – som omtalt i de almindelige bemærkninger til lovforslaget – en bredere strukturpolitisk målsætning. Der skal således fortsat sikres mulighed for en udvikling af heltidsbrugene, der skal videreføre størsteparten af landbrugsproduktionen. På den anden side skal der også være mulighed for at bevare et stort antal deltidsbrug og fritidslandbrug. Disse giver ganske vist kun et beskedent bidrag til den samlede land-

brugsproduktion, men de kan medvirke til at bevare et befolkningsgrundlag og dermed en økonomisk og social aktivitet i landdistrikterne.

Sammenlægningsreglerne foreslås derfor ændret ved indførelse af to arealgrænser, nemlig 50 ha og 100 ha, idet der herved i højere grad end efter de gældende regler, vil kune sikres udviklingsmuligheder i landbruget. Det gælder såvel de mindre ejendomme (under 50 ha), der har behov for suppleringsjord for at skabe et mere harmonisk landbrug, som de ejendomme, hvis produktion primært er baseret på et større jordtilliggende. Der henvises til bemærkningerne til stk. 1 og 2.

Reglerne skal fortsat sikre en god jordarrondring ved sammenlægning. Det er væsentligt at sikre, at den igangværende strukturudvikling ikke medfører en forringelse af den i europæisk sammenhæng relativt gode jordfordeling, der eksisterer i størstedelen af landet. Der foreslås dog en begrænset lempelse af administrativ praksis med hensyn til beliggenhedskravet ved sammenlægning, jfr. bemærkningerne til forslaget's stk. 3, nr. 1.

Den gældende bestemmelse om beskyttelse af bevaringsværdige driftsenheder mod nedlæggning, der blev indført ved lovændringen i december 1985, opretholdes i princippet uændret. Der henvises til bemærkningerne til stk. 3, nr. 2.

Reglerne foreslås samtidig lempet således, at der gives mulighed for i forbindelse med udstykning af landbrugsejendomme at bevare restejendomme som deltidbrug eller fritidslandbrug (med landbrugspligt og bopælspligt), og at der i udstykningsituationer ikke længere stilles krav om udstykning til bunds, jfr. bemærkningerne nedenfor til stk. 3.

Reglerne tilsigter endvidere fortsat at give de egentlige landmænd en vis fortrinsstilling til suppleringsjord i lighed med de foreslåede erhvervsregler. Der bør således principielt kunne varetages de samme hensyn ved erhvervelse af dele af landbrugsejendomme til suppleringsjord af bestående landbrugsejendomme som ved erhvervelse af ejendom nr. 2 til samdrift, jfr. bemærkningerne til forslaget's stk. 3, nr. 5.

Til stk. 1 og 2

I forbindelse med fornævnte lempelser af sammenlægningsreglerne er der sket en ændret opbygning af reglerne i stk. 1 analogt med bestemmelserne i § 4, stk. 1, om ophævelse af landbrugspligt. Den ændrede formulering giver grundlag for, at tilladelse til sammenlægning kan betinges, jfr. de foreslåede ændringer af §§ 23 og 33.

Det bemærkes, at loven fortsat skal give mulighed for en strukturtilpasning, idet adgangen til sammenlægning dog begrænses af reglerne i stk. 3.

Sammenlægning kan tillades op til en arealgrænse på 100 ha. Hvis arealet efter sammenlægning overstiger 50 ha, kan tilladelse normalt ikke gives, hvis landbrugsministeren finder, at der er nærliggende landbrugsejendomme med en væsentlig produktion, der har behov for suppleringsjord for at skabe et bedre forhold mellem jordtilliggende og ejendommens produktionsapparat.

Der skal herved navnlig kunne tages hensyn til ejendomme med væsentlig animalsk produktion, der har behov for suppleringsjord for at skabe et harmonisk forhold mellem ejendommens produktion og jordtilliggende. Der skal også kunne tages hensyn til ejendomme med en specialproduktion, hvor der er foretaget væsentlige investeringer i driftsbygninger og anlæg m.v., f.eks. større gartneri- og planteskolevirksomheder, frugtplantager.

Spørgsmålet om suppleringsjordsbehov afgøres efter undersøgelse af forholdene på stedet. De nye bestemmelser vil medføre et øget arbejde for jordbrugskommissionerne, og der vil være behov for nærmere retningslinier, dels vedrørende oplysninger fra ansøgerne, dels vedrørende jordbrugskommissionernes arbejde, for at sikre, at suppleringsjordsbehovet tilgodeses på forsvarlig måde. Der kan henvises til de almindelige bemærkninger, C 8, og bemærkningerne til nr. 19 og 40.

Det er en forudsætning, at der er tale om et aktuelt behov, og at betingelserne for sammenlægning i øvrigt, jfr. stk. 3, er opfyldt.

Det er endvidere en forudsætning, at den landmand, der ønsker suppleringsjord, er indstillet på at betale en jordpris, der svarer til sædvanlig handelspris for landbrugsjorder i området.

Der kan således i almindelighed ikke forventes tilladelse til sammenlægning, der overstiger 50 ha, hvis en anden landbrugsejendom med en væsentlig animalsk produktion eller specialproduktion har behov for suppleringsjord og denne ejendoms areal ikke bringes op over 50 ha.

Hvis der ikke er behov for suppleringsjord, giver sammenlægningsgrænserne mulighed for sammenlægning op til 100 ha.

Det bemærkes, at der ved arealgrænserne – som hidtil – kan ses bort fra fredskovsarealer m.v.

Efter bestemmelsen i stk. 2 kan landbrugsministeren endvidere tillade sammenlægning, der overstiger sammenlægningsgrænserne, når forholdene, herunder jordernes bonitet, taler for det. Der kan herved tages hensyn til væsentlige forskelle i boniteten i forskellige dele af landet.

Til stk. 3

Forslagets stk. 3 indeholder en række bestemmelser, der med enkelte ændringer svarer til de gældende regler. Rækkefølgen af de tilfælde, hvor landbrugsministeren kan nægte sammenlægning, er samtidig ændret. Nr. 1-4 angår forhold vedrørende ejendomsstrukturen, medens nr. 5 tager sigte på at sikre, at der kan varetages de samme hensyn ved supplerer af bestående landbrugsejendomme som ved erhvervelse af hele landbrugsejendomme.

Det bemærkes, at forslaget indeholder en lempelse af gældende regler og praksis om udstykning til bunds, idet bestemmelsen i den gældende lovs § 13, stk. 3, nr. 5, foreslås ophævet. Der åbnes således mulighed for i forbindelse med jordomlægninger mellem landbrugsejendomme at bevare deltidsbrug og fritidslandbrug med en størrelse, som aftaleparterne ønsker det. Dette gælder også i situationer, hvor der eventuelt måtte være fremsat ønske om suppleringsjord fra ejere af nærliggende landbrugsejendomme.

Hvis parterne derimod ønsker landbrugspligten ophævet på restejeendommen i forbindelse med udstykningen, må der som hidtil efter reglerne i lovens § 4, stk. 3, ske udstykning til bunds, således at restparcellen alene kommer til at omfatte det bebyggede areal, gårdsplads og have m.v. (i almindelighed et naturligt afgrænset areal på ikke over 0,5 ha). Der tilsigtes ikke nogen ændring af den hidtil gældende praksis.

De foreslåede lempelser med hensyn til krav om udstykning til bunds vil også få betydning i tilfælde, hvor landbrugsjorder fraskilles til bymæssig bebyggelse m.v. efter reglerne i § 4, stk. 1, og hvor der ønskes bevaret en restejeendom (med landbrugspligt) som deltidsbrug eller fritidslandbrug.

De foreslåede lempelser vil tillige få betydning i tilfælde, hvor der efter gældende praksis siden 1973-loven i forbindelse med udstykning er blevet tinglyst deklaration på restejeendomme om, at ejendommens landbrugsjorder senest ved ejerskifte skal fraskilles til sammenlægning med bestående landbrugsejendomme. Sådanne deklarationer om udstykning til bunds vil efter lovændringen kunne frafaldes i forbindelse med afhændelse af ejendommen som deltids- eller fritidslandbrug.

Den lempede praksis med hensyn til udstykning til bunds vil endvidere kunne få betydning i tilfælde, hvor nedlagte landbrugsejendommers bygninger med gårdsplads og have m.v. efter gældende praksis siden 1973-loven er blevet fraskilt uden landbrugspligt. Disse ejendomme vil, når særlige forhold taler for det, kunne suppleres med velbelig-

gende jorder og på ny noteres som en landbrugsejendom. Det er herved forudsat, at ejeren opfylder bopælspligten, og at der ikke er landmænd, der ønsker suppleringsjord, jfr. bemærkningerne neden for til stk. 3, nr. 4 og 5.

Den ændrede holdning til fritidslandbrug indebærer ikke en mere lempelig praksis med hensyn til udstykning og oprettelse af nye landbrugsejendomme, hvor der ønskes opført ny beboelse eller med hensyn til »jordbrugsparceller« uden landbrugspligt. Ved udstykning med henblik på oprettelse af nye landbrugsejendomme efter § 14 lægges der fortsat vægt på, at ejendommen på en hensigtsmæssig måde kan drives erhvervsmæssigt som en selvstændig jordbrugsbedrift.

Til stk. 3, nr. 1

Bestemmelsen i forslaget stk. 3, nr. 1, om, at sammenlægning kan nægtes, hvis de jorder, der ønskes sammenlagt, ikke ligger hensigtsmæssigt for samlet drift, opretholdes uændret.

Tilladelse til sammenlægning kan efter gældende praksis som hovedregel ikke forventes meddelt, hvis den naturlige forbindelsesvej mellem bygningerne og de enkelte jordlodder, der tillægges ejendommen, overstiger 1 km. Hvis der er tale om arealer, der kun er egnet til græsning, eller arealer helt uden landbrugsmæssig værdi m.v., vil der dog kunne opnås tilladelse til sammenlægning inden for afstande på indtil ca. 5-8 km, afhængig af forholdene i den konkrete situation. Efter gældende praksis tages der også hensyn til andre forhold. Der lægges således vægt på, at færdslen til jorderne ikke vil komme til at foregå ad, eventuelt tværs over hovedlandevej, landevej eller stærkere trafikerede kommunevej eller gennem landsbybebyggelse eller andet tæt bebygget område.

Det er hensigten i forbindelse med lovændringen at gennemføre en begrænset lempelse af den gældende praksis ved sammenlægning med landbrugsfærdsel tværs over stærkere befærdede veje. Der kan også i særlige tilfælde være behov for at fravige afstandsreglen (1 km-reglen), f.eks. i områder med store afstande mellem jorder og landbrugsbygninger. Det er dog en forudsætning, at der ikke er nærliggende ejendomme med suppleringsjordsbehov, jfr. bemærkningerne til stk. 3, nr. 5. Der kan herved tages hensyn til særlige forhold i forskellige dele af landet.

Lovens hovedsigte, en fortsat forbedring af arrenderingsforholdene, vil dog blive fastholdt.

Til stk. 3, nr. 2

Bestemmelsen i forslaget stk. 3, nr. 2, der er en videreførelse af de gældende regler i § 13, stk. 3, nr. 3, om nedlægning af bevaringsværdige driftsenheder, tilsigter at bevare landbrugsejendomme, der gennem supplerings eller tilforpagtning kan være grundlaget for en videre, dynamisk strukturudvikling.

Den foreslåede beløbsgrænse på 420.000 kr. (kontantværdi) ved årsreguleringen pr. 1. april 1985 er en ajourføring af den ved lovændringen i december 1985 fastsatte beløbsgrænse på 300.000 kr. pr. 1. april 1982. Det bemærkes, at ca. halvdel af det samlede antal landbrugsejendomme er over de anførte beløbsgrænser, der efter landsgenemsnit svarer til et areal på ca. 15 ha.

Det forudsættes, at beløbsgrænsen reguleres efter hver årsregulering af ejendomsværdierne, idet der herved vil kunne tages hensyn til ændringer af vurderingen af den enkelte ejendom, f.eks. på grund af arealomlægninger, nyinvesteringer i bygninger, nedrivning af bygninger m.v.

Bestemmelsen giver mulighed for at bevare landbrugsejendomme med et passende jordtilliggende, når forholdene taler for det. Der kan herved i den konkrete situation tages hensyn til, om ejendommen har en god arrondering og jordbonitet, og om den har gode og velindrettede beboelses- og avls- eller driftsbygninger m.v. Der kan også tages hensyn til særlige forhold i forskellige dele af landet, herunder til bevarelse af mindre erhvervsvirksomheder inden for landbruget i tyndt befolkede dele af landet eller i mindre øsamfund.

Er der derimod tale om ejendomme, der ikke har velegnede bygninger, eller hvis jorder har en ringe arrondering eller ringe bonitet, vil der kunne gives tilladelse til nedlægning, eller – hvis parterne ønsker det – fraskillelse af jorder, således at der bevares en mindre landbrugsejendom til fritidslandbrug. Også hensynet til den eller de ejendomme, der ønskes suppleret, kan tale for, at der meddeles tilladelse til nedlægning eller fraskillelse af jorder.

Til stk. 3, nr. 3

Bestemmelsen i forslaget stk. 3, nr. 3, om, at sammenlægning kan nægtes, hvis en ejendoms jorder vil blive opdelt på uheldig måde for driften, opretholdes uændret som i den gældende lov. Bestemmelsen skal sikre, at ejendommen efter fraskillelse af jorder har en god jordarrondering, og den svarer til bestemmelsen i lovens § 4, stk. 4, sidste punktum.

Til stk. 3, nr. 4

Bestemmelsen i forslaget stk. 3, nr. 4, om, at sammenlægning kan nægtes, hvis den supplerede ejendom vil få et areal under 15 ha, tilsigter at modvirke en u hensigtsmæssig ejendomsstruktur. Bestemmelsen giver mulighed for at nægte godkendelse af supplerings af små ejendomme, herunder fritidslandbrug, og give landmænd, der ejer et heltids- eller deltidsbrug, en fortrinsstilling til suppleringsjord i forhold til fritidslandbrug, jfr. også stk. 3, nr. 5. Bestemmelsen påtænkes dog ikke anvendt ved supplerings af gartneriejendomme.

Til stk. 3, nr. 5

Forslagets stk. 3, nr. 5, om u hensigtsmæssig ejendomsfordeling er en videreførelse af den gældende lovs § 13, stk. 3, nr. 2. Der påtænkes i øvrigt ikke nogen ændring af gældende praksis.

Reglen tilsigter som nævnt i de indledende bemærkninger til § 13, at der ved sammenlægning og supplerings af landbrugsejendomme principielt kan varetages de samme hensyn som ved erhvervelse af landbrugsejendomme.

Reglerne tilsigter således at give landmænd, der opfylder erhvervsbetingelserne for ejendom nr. 2, jfr. § 16, stk. 4, en fortrinsret til suppleringsjord forud for andre erhververe.

Der er her tale om at tilgodese et bredere suppleringsjordsbehov end angivet i § 13, stk. 1, ved sammenlægning over arealgrænsen på 50 ha.

Reglen indebærer også, at der vil kunne ske en prioritering mellem landmænd, således at landmænd, der opfylder uddannelseskravet efter § 16, stk. 1, og kravet om jordbrug som væsentligste erhverv, vil kunne få en fortrinsstilling til suppleringsjord forud for landmænd, der opfylder de lempeligere uddannelseskrav efter § 16, stk. 2, og som eventuelt ikke opfylder kravet om jordbrug som væsentligste erhverv.

Selv om der i en konkret ansøgning om sammenlægning er en anden landmand, der efter erhvervsreglerne kunne få fortrinsret til at få sin ejendom suppleret, vil der dog af hensyn til ejendomsstrukturen på længere sigt – som hidtil – ved afgørelsen kunne lægges mere vægt på, om den ejendom, der efter ansøgningen ønskes suppleret, vil få en hensigtsmæssig størrelse og arrondering, end på det forhold, at ejendommens ejer på suppleringsstidspunktet ikke fuldt ud opfylder erhvervsbetingelserne.

Til nr. 19–36 (§§ 16–21, erhvervsreglerne)

Reglerne i § 16 om person erhvervelser i fri handel foreslås ændret både indholdsmæssigt og reaktionelt. I den nuværende bestemmelses stk. 1 er

opregnet samtlige betingelser for erhvervelse uden hensyn til de nærmere omstændigheder. De gældende dispensationsregler viser imidlertid, at det ikke har været tanken, at enhver erhverver skal opfylde samtlige betingelser. Ved at tilpasse dispensationspraksis i henhold til § 18, navnlig vedrørende kravene om uddannelse og jordbrug som væsentligste erhverv, har man administrativt søgt at styre erhvervelserne i overensstemmelse med den strukturpolitiske tankegang, der lå til grund for 1978-loven. I forslaget er § 16 opbygget således, at erhvervelsesbetingelserne udtrykkeligt er tilpasset forskellige ejendoms-kategorier, og således, at kravene er strengest ved erhvervelse af større ejendomme. I forbindelse med en foreslået skærpelse af adgangen til erhvervelse af ejendom nr. 2 er reglerne herom udskilt i § 16, stk. 4. Med de foreslåede ændringer forventes det, at der i langt de fleste tilfælde vil kunne disponeres direkte på grundlag af loven, og dispensationer vil derfor kun komme på tale i egentlige undtagelsestilfælde.

Kravet om jordbrug som væsentligste erhverv opretholdes ved køb af ejendom nr. 2, men foreslås i øvrigt i overensstemmelse med landbokommissionens indstilling ophævet ved erhvervelse af ejendom nr. 1. Uddannelseskra- vet og kravet om egen drift foreslås ophævet for mindre ejendomme (jordtilliggende under 15 ha og grundværdi ved årsreguleringen i 1985 ikke over 164.000 kr., idet uddannelseskra- vet dog samtidig foreslås skærpet ved erhvervelse af ejendomme over 30 ha. Det er hensigten at opretholde den i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 644 af 20. december 1985 § 1, stk. 4, fastlagte »bestyrerregel«, idet kravet om væsentligste erhverv for erhververen dog bortfalder, samtidig med at det overvejes at skærpe kravene til bestyrerens uddannelse.

De lempelige regler i §§ 17 og 17a for erhvervelser ved arv og i familiehändler foreslås i al væsentlighed videreført. Det er tanken at tilrettelægge dispensationspraksis således, at papirløse samlivsforhold i vidt omfang vil kunne sidestilles med ægteskabelige forhold. Visse minimumskrav må dog stilles for at modvirke omgåelse.

Anpartsreglerne, der i 1978-loven findes forskellige steder i §§ 16-18a, foreslås samlet i en ny § 18a for at forbedre overskueligheden. Samtidig foreslås reglerne i fri handel, dvs. uden for arve- og familiesituationerne, begrænset til tilfælde, hvor samtlige anpartserhververe agter at deltage aktivt i driften (såkaldte andelsbrug).

Selskabsreglerne i §§ 20 og 21 foreslås bevaret, bortset fra indføjel- sen af en dispensationsregel for andelsbrug i selskabsform. Den hidtidige praksis,

hvorefter der hovedsageligt kun gives tilladelse til selskabserhvervelse, hvor der er tale om forsknings- eller forsøgsformål eller visse sociale formål, forudsættes videreført uændret.

Som nævnt under de almindelige bemærkninger, er det næppe muligt at få et klart billede af, hvilken betydning erhvervelsesrestriktionerne i 1978-loven har haft for strukturudviklingen og prisdannelsen for landbrugsejendomme. Det må dog alt andet lige antages, at de gældende restriktioner har en prisdæmpende effekt for de lidt større ejendomme på grund af indsnævringen af efterspørgerkredsen.

De foreslåede ændringer i erhvervelsesreglerne vil for visse kategorier ejendomme indebære en udvidelse af efterspørgerkredsen, samtidig med at kredsen for andre kategorier indsnævres. Alt i alt vil de ændrede regler medføre en mere tilfredsstillende afgrænsning af efterspørgere til forskellige ejendoms-kategorier.

Det kan ikke på forhånd udelukkes, at den foreslåede udvidelse af mulighederne for at erhverve mindre ejendomme vil medføre et forøget efterspørgselspres med deraf følgende indvirkning på handelspriserne. Ved bedømmelsen af rækkevidden og konsekvenserne af de foreslåede ændringer må det imidlertid tages i betragtning, at en bred køberkreds igennem hidtidig administrativ praksis allerede har haft adgang til at erhverve mindre landbrugsejendomme, som forudsætter indtægter fra andet erhverv. Hertil kommer som anført af landbokommissionen, at det under de gældende erhvervelsesregler formentlig ikke mindst er de etablerede landmænd, der påvirker prisniveauet i opadgående retning.

De foreslåede ændringer, der som anført indebærer en skærpelse af uddannelseskra- vet ved erhvervelse af ejendomme på 30 ha eller derover, en tilbagevenden til 1978-lovens uddannelseskrav for mellemgruppen og en ophævelse af uddannelseskra- vet for mindre ejendomme, kombineret med en administrativ praksis, hvorefter dispensationer kun tænkes meddelt i egentlige undtagelsestilfælde, må det forventes, at ikke-landmænds erhvervelser vil koncentreres om ejendomme, der typisk ikke erhverves af egentlige deltids- eller heltidslandmænd. Hertil kommer, at det skærpede uddannelseskrav ved de større ejendomme må antages at dæmpe efterspørgslen efter disse ejendomme og dermed forbedre de veluddannede landmænds etableringsmuligheder.

Med hensyn til omsætningen af tillægsjord kunne en umiddelbar virkning af forslaget være en indskrænkning i udbudet. En sådan tendens mod-

virkes imidlertid af andre elementer i forslaget. Samtidig må det forventes, at jord fra fritids- eller hobbybedrifter i videre omfang vil blive givet i forpagtning, således at der alt i alt vil blive tale om en tilfredsstillende jordmobilitet.

Lovforslaget vil samtidig som et positivt aspekt åbne mulighed for en mere omfattende bosætning i landdistrikterne.

Til nr. 19

I overensstemmelse med Landbokommissionens indstilling foreslås det at ophæve det hidtidige krav om, at erhververen skal tage jordbrug som væsentligste erhverv, idet kravet dog opretholdes ved erhvervelse af ejendom nr. 2. Endvidere foreslås en indsnævring af anvendelsesområdet for uddannelseskrevet, der samtidig skærpes ved større ejendomme, og kravet om egen drift.

Landbokommissionen har af forskellige grunde anset kravet om væsentligste erhverv for uheldigt, jfr. nærmere betænkningen s. 24-26. Bl.a. indebærer kravet en garanti fra erhververens side for et vist økonomisk resultat i landbrugsdriften i en 8-års periode, uanset konjunkturudviklingen. Desuden er det vanskeligt og ressourcetrækkende at kontrollere overholdelsen af kravet.

I det omfang kravet om væsentligste erhverv ophæves, forudsættes det, at kravet også vil bortfalde for erhververe, som i henhold til den gældende lov er forpligtet til at opfylde det.

Som det fremgår af den foreslåede § 16, fastlægges uddannelseskrevet som hidtil af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne. I modsætning til gældende bestemmelser foreskriver lovforslaget imidlertid et differentieret uddannelseskrav for forskellige ejendoms-kategorier. Det er hensigten efter forhandling med landbrugsorganisationerne i bekendtgørelse at fastlægge kravene til uddannelsen efter følgende retningslinier:

Som det umiddelbart fremgår af forslaget, bortfalder kravet om uddannelse ved erhvervelse af ejendomme med et jordtilliggende på ikke over 15 ha og en grundværdi på ikke over 164.000 kr. ved årsreguleringen i 1985.

For ejendomme over disse grænser, men med et jordtilliggende på ikke over 30 ha vil uddannelseskrevet blive fastlagt i overensstemmelse med § 1, stk. 1-2, i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 649 af 15. december 1978.

For ejendomme over 30 ha vil der blive stillet krav om, at erhververen har opnået »det grønne bevis« eller anden tilsvarende uddannelse, eller at erhververen selvstændigt har drevet en jordbrugs-

bedrift i en sammenhængende periode af mindst 4 år inden for en kort referenceperiode.

Da kravet om egen drift bortfalder for mindre ejendomme, og da erfaringerne har vist, at kravet i dets hidtidige udformning ikke giver tilstrækkelige garantier for opnåelsen af de nødvendige faglige forudsætninger for erhvervelse og drift af større ejendomme, vil det ved fastlæggelsen af rammerne for lovens administration blive sikret, at uddannelseskrevet alene anses for opfyldt på grundlag af egen drift i tilfælde, hvor der har været tale om egentlig erhvervsmæssig drift baseret på en væsentlig produktion.

I henhold til den gældende landbrugslov administreres kravene i § 16 således, at der kun undtagelsesvis gives dispensation til erhvervelse af en bæredygtig ejendom. For mindre ejendomme er dispensation hovedreglen, idet der stilles reduceret uddannelseskrav, nærmest efter en faldende skala i overensstemmelse med den enkelte ejendoms størrelse, ligesom der ses bort fra kravet om væsentligste erhverv. For de helt små, såkaldt ikke-bevarelsesværdige ejendomme gives der dog kun dispensation, såfremt der ikke er behov for jorden til supplerende af bæredygtige brug. Kun meget sjældent dispenseres der fra bopælspligten og kravet om egen drift.

Til stk. 1-3

Stk. 1 fastsætter de krav, der skal gælde for erhvervelse af en ejendom over 30 ha. Arealgrænsen kan siges at træde i stedet for det hidtidige begreb »bæredygtig driftsenhed«, som af forskellige grunde findes uhensigtsmæssigt, jfr. de almindelige bemærkninger til lovforslaget.

Forslagets stk. 2 angiver betingelserne for erhvervelse af adkomst på ejendomme under 30 ha og større end i stk. 3 angivet. For disse ejendomme tænkes uddannelseskrevet som anført lempet.

Forslagets stk. 3 angiver betingelserne for erhvervelse af en ejendom på ikke over 15 ha og med en grundværdi ved årsreguleringen i 1985 på ikke over 164.000 kr. i tilfælde, hvor erhververen og dennes nærmeste familie ikke i forvejen ejer en landbrugsejendom. Der stilles efter forslaget ikke uddannelseskrav på disse ejendomme, hvorfor det heller ikke findes rimeligt at kræve egen drift, der falder naturligt sammen med den landbrugsfaglige kunnen, som uddannelseskrevet forudsættes at garantere. Denne ændring bevirker, at jorden til en nyerhvervet, mindre ejendom frit kan bortforpagtes, hvilket vil kunne bidrage til den smidige, midlertidige strukturtilpasning, som forpagtning giver mulighed for. Dette er i overensstemmelse med

lovforslagets generelle sigte, jfr. de almindelige bemærkninger.

Til stk. 4

Stk. 4 omhandler regler for erhvervelse af ejendom nr. 2.

Adgangen til at eje mere end en landbrugsejendom går langt tilbage. I 1949 begrænsedes adgangen til at erhverve landbrugsejendomme til 2. I 1963 blev samdrift tilladt, og 2-ejendomsreglen kunne herefter benyttes til udvikling af den enkelte bedrift. I 1973 begrænsedes 2-ejendomsreglen, idet der indførtes en maksimal afstand på 15 km mellem 2 ejendomme, der er erhvervet i fri handel. Denne begrænsning var især begrundet i ønsket om at hindre fjerneje. Ved lov nr. 583/85 er afstandsgrænsen reduceret til 1 km, idet der ved forslaget fremsættelse i folketinget henvises til risikoen for spekulative opkøb af ejendom nr. 2 i tiden umiddelbart forud for en forventet revision af landbrugsloven.

Som anført i de almindelige bemærkninger foreligger der ikke opgørelser over antallet af bedrifter, der består af 2 eller flere samdrejede landbrugsejendomme tilhørende samme ejer, men antallet skønnes at udgøre noget over 10.000. Der er således næppe tvivl om, at adgangen til at erhverve ejendom nr. 2 imødekommer et strukturpolitiske behov, og at mange landmænd foretrækker at erhverve ejendom nr. 2 fremfor at søge et eventuel behov for øget jordtilliggende imødekommet ved forpagtning. Hertil kommer, at muligheden for at erhverve ejendom nr. 2 inden for videre afstandsgrænser end de for suppleringsjord gældende kan betragtes som et nødvendigt supplement hertil.

På den anden side har adgangen til erhvervelse af ejendom nr. 2 været under kritik. Der er herved peget på, at den som nr. 2 erhvervede ejendom ikke – i hvert fald ikke i en længere periode – vil kunne forventes at være til rådighed for imødekommelsen af tillægsgjordsbehov hos velbeliggende ejendomme. Der er endvidere peget på, at såvel drifts- som beboelsesbygninger på ejendom nr. 2 ofte forfalder (antallet af indberetninger herom fra jordbrugskommissionerne har dog været begrænset), og at disse ejendomme ikke vil kunne danne grundlag for nyetableringer.

Med baggrund i disse synspunkter og med henblik på at gøre reglerne om erhvervelse af ejendom nr. 2 til et smidigere instrument i strukturudviklingen foreslås disse regler strammet.

Med hensyn til de personlige erhvervelsesbetingelser foreslås de samme regler som ved erhvervelse af ejendom nr. 1, idet der dog også for ejen-

domme med et jordtilliggende på ikke over 15 ha og en grundværdi på ikke over 164.000 kr. ved 1985 årsreguleringen gælder det lempelige uddannelseskraav, og idet kravet om væsentligste erhverv opretholdes i alle tilfælde af erhvervelse af ejendom nr. 2.

For at modvirke de kritiserede konsekvenser af adgangen til erhvervelse af ejendom nr. 2 foreslås erhvervelsesadgangen begrænset både med hensyn til afstand og areal. Herefter kan erhvervelse af ejendom nr. 2 uden landbrugsministerens tilladelse alene ske, hvis ejendommen ligger inden for 5 km fra ejendom nr. 1, og hvis de to ejendommers samlede jordtilliggende efter erhvervelsen ikke overstiger 50 ha.

Det forudsættes, at der med hjemmel i § 18, stk. 6, administrativt skal kunne meddeles tilladelse til erhvervelse af ejendom nr. 2 efter følgende retninglinier:

Den ny afstandsgrænse på 5 km forudsættes på samme måde som den hidtidige 15 km og den gældende 1 km grænse administreret restriktivt, således at grænsen kun i særlige tilfælde vil blive fraveget. Som eksempler på tilfælde, hvor grænsen, eventuelt midlertidigt, kan tænkes fraveget, kan nævnes specialproduktioner, herunder gartnerivirksomhed, der stiller særlige krav til jordbonitet eller til produktionsapparatet på den erhvervede ejendom. Midlertidige tilladelser vil også kunne komme på tale i tilfælde, hvor ejendom nr. 2 erhverves med henblik på videreoverdragelse til en søn eller datter, der er under landmandsuddannelse.

Med hensyn til den ny arealgrænse kan der i almindelighed forventes tilladelse til erhvervelse, selv om ejendom nr. 1 og 2's samlede areal overstiger grænsen, hvis det konstateres, at der ikke inden for den sædvanlige sammenlægningsgrænse er konkret behov for jord fra denne ejendom til supplerings af ejendomme med en væsentlig animalsk produktion eller specialproduktion, hvis jordtilliggende ikke står i et passende forhold til produktionen. Tilsvarende gælder, hvis sådanne suppleringsbehov imødekommes.

Som anført i de almindelige bemærkninger foreslås kravene til alder, statsborgerskab og bopæl videreført uændret i alle tilfælde. Specielt med hensyn til kravet om bopæl bemærkes, at en videreførelse af hidtidig, restriktiv dispensationspraksis må anses for at være en nødvendig forudsætning for, at loven kan medvirke til at bevare befolkningsgrundlaget i landdistrikterne.

Reglerne om anpartserhvervelser er foreslået samlet i en ny formulering af § 18a, jfr. bemærk-

ningerne til nr. 33. De særlige regler herom i § 16 foreslås derfor ophævet.

Til nr. 20

Anpartsreglerne er foreslået samlet i § 18a.

Til nr. 21

Ordet »erhververens« i § 17, stk. 2, er en fejl-skrivning.

Til nr. 22

Den foreslåede ændring er redaktionel og forudsætter ingen realitetsændring. Den nuværende formulering af bestemmelsen har vist sig at være uheldig, idet den ofte er blevet forstået således, at tilladelse uden videre kan forventes. Imidlertid administreres bestemmelsen ikke helt liberalt, idet det bl.a. kræves sandsynliggjort, at erhververen inden for en bestemt årrække kan opfylde bopælskravet. Den ændrede henvisning til § 11 er en konsekvens af forslaget til ændret udformning af denne bestemmelse, jfr. bemærkningerne til nr. 16.

Til nr. 23 og 24

Anpartsreglerne er foreslået samlet i § 18a.

Til nr. 25

Redaktionel ændring, jfr. bemærkningerne til nr. 5.

Til nr. 26

Anpartsreglerne er foreslået samlet i § 18a.

Til nr. 27

Den gældende bestemmelse er grundlaget for en stor del af de dispensationer, der gives i erhvervessituationerne, og som er et af lovens væsentligste strukturpolitiske styringsinstrumenter.

Som anført foran under bemærkningerne til nr. 19-36 forventes det, at de foreslåede ændringer i erhvervsreglerne vil indebære, at der fremover i langt de fleste tilfælde vil kunne disponeres på grundlag af lovbestemmelserne. Behovet for dispensationer vil derfor begrænses, og § 18, stk. 2, foreslås formuleret således, at dispensation alene kan tænkes givet i tilfælde, hvor der er særlig grund til at fravige uddannelseskravet. Der kan f.eks. være tale om udenlandsk landbrugsuddannelse. Landbokkommissionen har desuden bl.a. nævnt særlig uddannelse eller arbejds erfaring, som i betragtning af særlige krav, som bedriften måtte stille, bør sidestilles med de traditionelle landbrugsfaglige kvalifikationer.

Til nr. 28

Forslaget om at ophæve den gældende § 18, stk. 3, skal ses i sammenhæng med den foreslåede affattelse af § 13. Der vil efter forslaget blive lagt vægt på at bevare et stort antal små, hobbyprægede landbrugsejendomme, og muligheden for at kræve udstykning til bunds vil derfor ikke længere være et naturligt led i erhvervsreglerne.

Til nr. 29-32

Ændringerne i de gældende stk. 4 og 5 er rent redaktionelle. Vedrørende dispensationer efter stk. 6 henvises til bemærkningerne til § 16, stk. 4, jfr. forslag nr. 19.

Til nr. 33

Anpartsreglerne er efter de erfaringer, der er gjort under den gældende lov, undertiden blevet benyttet på en måde, der strider mod sigtet med lovens øvrige restriktioner, jfr. nærmere en række eksempler i Landbokkommissionens 1. delbetænkning side 127-128.

I overensstemmelse med Landbokkommissionens indstilling foreslås der derfor en stramning af anpartsreglerne, således at disse hovedsageligt kun bevares inden for en nærmere bestemt familiekreds og i arvesituationer m.v., jfr. stk. 1.

Herudover giver forslaget til stk. 2 hjemmel til, at flere personer kan erhverve en landbrugsejendom i forening, såfremt formålet er at drive den i fællesskab. Der skabes herved, i overensstemmelse med en indstilling fra Landbokkommissionen, grundlag for oprettelse af såkaldte andelsbrug uden dispensation. Tilsvarende foreslås en ændring af § 21, hvorefter andelsbrug i selskabsform – som muligvis har større praktisk interesse – skal kunne oprettes ved rutinemæssige dispensationer.

Der er i stk. 2, nr. 4, foreslået et lempeligt uddannelseskrav, idet det begrænses til $\frac{1}{3}$ af deltagerne. Begrundelsen er, at der typisk vil være tale om større bedrifter, hvor der også bør være plads for deltagere med anden faglig kompetence end den rent landbrugsmæssige. Bopælsreglen i stk. 2, nr. 5, er formuleret således, at ejendommens boligmasse i videst muligt omfang skal udnyttes. 3-km grænsen er fastsat for på den ene side at sikre en geografisk tilknytning til bedriften og på den anden side give rimelige muligheder for at finde en egnet bolig uden for bedriften, hvor dette er nødvendigt. Afstanden forudsættes beregnet på samme måde som i § 9.

Da et andelsbrug normalt vil skulle danne grundlag for flere familiers livsførelse, vil der ofte

være et særligt behov for en fravigelse af visse af landbrugslovens bestemmelser. Dette vil typisk gælde ha-grænserne for samdrift og sammenlægning. Endvidere vil bl.a. en fravigelse af reglerne for stuehuse kunne komme på tale. Det er hensigten at administrere de dispensationsbestemmelser, der kan komme på tale i denne sammenhæng, således at der ikke lægges unødige bånd på driften af andelsbrug.

Samtidig er det fundet mere overskueligt at samle alle anpartsregler i en enkelt paragraf, hvorfor § 16, stk. 2, § 17, stk. 4, og § 17a, stk. 3, samt en række enkeltstående henvisninger til anpartssituationer i de nævnte paragraffer foreslås ophævet.

Dispensationsbestemmelserne i stk. 4 vil bl.a. skulle benyttes i sager om overdragelse af anpart erhvervet under den hidtidige lovgivning. Det må her være det overordnede hensyn, at der ikke ved fremtidige overdragelser sker en yderligere opdeling af ejendomsretten til den enkelte landbrugsejendom.

Ved behandlingen af sådanne dispensationssager vil der tillige blive lagt vægt på erhververens hensigt med erhvervelsen, jfr. eksempelvis § 18, stk. 6, nr. 1, i den gældende lov. Det må endelig normalt sikres, at de krav, loven stiller i forbindelse med besiddelse af en landbrugsejendom (bopæl, uddannelse, osv.), opfyldes af en person, der ejer en større del af ejendommen, om muligt mindst halvdelen.

Til nr. 34

De foreslåede ændringer er af redaktionel karakter. Som anført i bemærkningerne til nr. 19 er det hensigten at præcisere kravene til egen drift. Kravet om væsentligste erhverv påtænkes fastsat i overensstemmelse med bestemmelsen i landbrugsministeriets bekendtgørelse nr. 649 af 15. december 1978 § 3.

Til nr. 35

Der er tale om en konsekvensændring, jfr. landbrugsministerens lovforslag nr. L 11 af 2. oktober 1985.

Til nr. 36.

Bestemmelsen knytter sig til forslaget til § 18a, stk. 2, om de såkaldte andelsbrug. Landbokommissionen har foreslået, at andelsbrug både i anpartsform og i selskabsform skal kunne oprettes uden dispensation. Ved lovforslaget søges dette sigte fastholdt. Af kontrolmæssige grunde bør selskabsformen imidlertid underlægges et vist administra-

tivt tilsyn. Da det er selskabet og ikke de enkelte deltagere, der står på det tinglyste skøde, kræves der en permanent kontrol med personkredsen, så det sikres, at der til stadighed vil være tale om et egentligt andelsbrug.

Det er tanken at etablere en særlig, tilpasset dispensationsprocedure, der sikrer hurtig sagsbehandling med forudsigeligt resultat i normalt tilfældene.

Til nr. 37

Betingelser eller tidsbegrænsninger kræves ofte tinglyst på ejerens foranledning for at sikre den bindende virkning over for tredjemand. I en del sager har tinglysningen vist sig uforholdsmæssigt bekostelig eller besværlig i betragtning af den meddelte tilladelses rækkevidde. Dette har navnlig været tilfældet, hvor godkendelse skal indhentes fra en række panthavere. I visse tilfælde tilbagetrækkes ansøgninger på dette grundlag.

Der er derfor fundet grundlag for at søge hjemmel til, at tinglysningen kan finde sted på landbrugsministeriets foranledning, og at den tinglyste deklaration umiddelbart får prioritet fremfor alle panterettigheder i ejendommen.

Til nr. 38

Ændringsforslaget er redaktionelt. Med den gældende formulering antydes en uoverensstemmelse mellem §§ 24 og 25, som ikke eksisterer.

Til nr. 39

Forslaget er en konsekvens af den foreslåede ændring af § 16. Samtidig udvides bestemmelsen til udtrykkeligt at omhandle overtrædelser af samtlige erhvervsregler i loven.

Til nr. 40

I overensstemmelse med anden nyere lovgivning foreslås der ved siden af delegationsreglerne indsat bestemmelser om klageadgang.

Samtidig foreslås teksten ændret i overensstemmelse med den administrative reform, der fandt sted i 1982, hvor statens jordlovsudvalgs administrationskontor omdannedes til et egentligt direktorat, jordbrugsdirektoratet. Udover at fungere som sekretariat for jordlovsudvalget varetager jordbrugsdirektoratet herefter selvstændige opgaver, bl.a. på jordlovsområdet. Det forekommer derfor naturligt at åbne mulighed i loven for ved delegation at overdrage direktoratet andre opgaver på dette område. Som anført i de almindelige bemærkninger, afsnit C 8, forudsættes jordbrugskommissionerne fremover at fungere som kommissio-

ner, således at alle medlemmer deltager i udarbejdelsen af kommissionernes indstillinger.

Til nr. 41 og 42

Ændringerne i stk. 1 er dels redaktionelle, dels konsekvenser af ændringer i medfør af nærværende lovforslag.

Det foreslåede stk. 2 tilsigter at udvide og klargøre området for strafbare overtrædelser af visse af landbrugslovens bestemmelser. Der er bl.a. tale om en præcisering af, at visse forhold skal opfattes som tilstandsforbrydelser, hvorfor den 2-årige forældelsesfrist efter straffelovens § 93 først kan regnes fra forholdets afslutning og ikke fra dets be-

gyndelse. I erhvervssituationer ønskes en klar kriminalisering af alle overtrædelser af lovens betingelser. I vidt omfang er man under gældende lov henvist til alene at meddele genafhændelsespåbud, fordi det strafferetlige grundlag ikke er klart, eller fordi den strafferetlige forældelsesfrist er overskredet.

Overtrædelse af de lempelige erhvervsregler i §§ 17 og 17 a (arv og familiehandler) er, som i den gældende lov, ikke udtrykkeligt omhandlet i § 33. Dette skyldes, at de to bestemmelser efter deres ordlyd ikke er selvstændige regelsæt, men alene lempelser i forhold til § 16. Det er derfor i givet fald reglerne i § 16, der overtrædes.

Bilag

I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget

1. § 1, stk. 1, nr. 1, affattes således:

»1. værne dyrkningsjorderne og de hertil knyttede landskabelige værdier, således at både jordbrugets erhvervsøkonomiske interesser og hensynet til det omgivende miljø tilgodeses.«

2. I § 1, stk. 2, nr. 2, udgår det sidste »og«, og nr. 3, affattes således:

»3. tilgodese heltidsbedrifterne og bevare en bred variation af ejendomme i jordbruget samt sikre en hensigtsmæssig ejendomsstruktur og jordarrondering, og«.

3. I § 1, stk. 2, indsættes som nr. 4:

»4. tilgodese befolkningsudviklingen i landdistrikterne.«

4. I § 1, stk. 3, affattes nr. 2 således:

»2. offentlige myndigheders erhvervelse af landbrugsjord, og«, og som nr. 3 indsættes:

»3. forsvarlig udnyttelse af landbrugsjorderne.«

5. I § 1, stk. 4, 1. pkt., ændres »ham« til: »landbrugsministeren«.

§ 1. Ved denne lov tilstræbes at

1. værne dyrkningsjorderne og de hertil knyttede landskabelige værdier,
2. sikre en forsvarlig udnyttelse af de jordbrugsmæssige arealressourcer og
3. sikre en hensigtsmæssig udvikling af jordbrugserhvervene og en forbedret konkurrenceevne i disse erhverv.

Stk. 2. Loven skal særlig anvendes til at

1. tilgodese, at jordanvendelsen administreres ud fra den betragtning, at landbrugsjord er en begrænset naturressource, såle-

des at forbruget af landbrugsjord til ikke-jordbrugsmæssige formål ikke bliver større end nødvendigt, og således at de bedst egnede landbrugsjorder sikres,

2. bevare større samlede landbrugsområder, som på grund af områdets karakter, de pågældende ejendommers struktur og jordernes bonitet har særlig betydning med henblik på en sikring af jordbrugets erhvervsmuligheder, og
3. sikre en hensigtsmæssig ejendomsstruktur og jordarrondering.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte vejledende retningslinjer for

1. inddragelse af landbrugsjord til ikke-jordbrugsmæssige formål,
2. offentlige myndigheders erhvervelse af landbrugsjord.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at offentlige og private projekter, anlæg og dispositioner, som vil medføre, at større landbrugsarealer vil blive beslagnet til ikke-jordbrugsmæssige formål, eller vil medføre væsentlige indgreb i arronderingen eller driften af landbrugsejendomme, skal forelægges for ham tidligst muligt, og inden der træffes beslutning om fremme af projektet m.v. Det er herved forudsat, at der ikke tilvejebringes lokalplan, og at der ikke er tale om anlæg, der behandles efter lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom.

Stk. 5. De i stk. 3 og 4 omhandlede retningslinjer og regler fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med miljøministeren og vedkommende fagminister.

6. I § 2, stk. 2, 1. pkt., ændres »landbrug, gårdbrug, husmandsbrug eller gartneri« til: »en landbrugsejendom«, og i sidste pkt. ændres »1. september 1960« til: »1. april 1980«.

§ 2. Landbrugsejendomme er undergivet landbrugspligt efter reglerne i denne lov.

Stk. 2. Ved en landbrugsejendom forstås en ejendom, der i matriklen er noteret som landbrug, gårdbrug, husmandsbrug eller gartneri. Medmindre landbrugsministeren i særlige tilfælde fritager herfor, henregnes til en landbrugsejendom tillige arealer, der uden at være omfattet af noteringen i matriklen ved den seneste vurdering til ejendomsværdi og grundværdi er vurderet under ejendommen. Der bortses dog fra arealer, der af landbrugsministeren er tilladt fraskilt ejendommen efter 1. september 1960.

7. I § 3, stk. 2, 1. pkt., udgår: »der udgør bæredygtige driftsenheder,«.

§ 3. Landbrugsministeren foretager notering i matriklen som angivet i § 2 af ejendomme på 2 ha eller derover, såfremt mindst 2 ha af ejendommens jordtilliggende anvendes til landbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed, og ejendommen er forsynet med beboelsesbygning, hvorfra jorden drives af beboerne.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan endvidere efter ansøgning lade foretage notering af gartnerier, specielt væksthushavnerier, der udgør bæredygtige driftsenheder, uanset at ejendommens jordtilliggende er under 2 ha. Det forudsættes, at de i stk. 1, sidste led, fastsatte betingelser er opfyldt.

Stk. 3. Notering kan undlades, når forholdene taler derfor.

8. I § 3a, stk. 3, 2. pkt., ændres »og han« til: »der«.

§ 3a. Landbrugsministeren foretager klassificering af landbrugsjorden.

Stk. 2. På grundlag af den i stk. 1 nævnte klassificering udarbejder amtsrådene – inden for hovedstadsområdet hovedstadsrådet – i samarbejde med vedkommende kommunalbestyrelse planer for sikring af særlig værdifulde landbrugsområder. Planerne indgår i region- og kommuneplanlægningen.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte retningslinjer for udarbejdelsen og indholdet af de i stk. 2 nævnte planer. Planerne skal godkendes af landbrugsministeren, og han kan bestemme, at en godkendt plan skal revideres.

9. I § 4, stk. 5, udgår sidste pkt.

§ 4. Landbrugsministeren kan tillade op-

hævelse af landbrugsplicht på en landbrugsejendom eller på en del af en landbrugsejendom ved udstykning. Tilladelsen kan i almindelighed forventes meddelt,

1. når jorden i nær fremtid kan påregnes inddraget til udbygning af bysamfund med boliger, arbejdspladser m.m., til offentlige formål eller til sommerhusbebyggelse m.m. og jorden ligger i byzone, i sommerhusområde eller i områder af landzone, som i en endeligt vedtaget eller godkendt lokalplan er udlagt til de nævnte formål,
2. når jorden i nær fremtid kan påregnes anvendt til bebyggelse m.v. og parcellen normalt ikke overstiger 2.000 m²,
3. når særlige forhold taler derfor.

Stk. 2. Ophævelse af landbrugsplicht efter stk. 1 kan bl.a. betinges af, at det pågældende areal drives jordbrugsmæssigt, jfr. § 7a, stk. 1, indtil det tages i brug til andet formål, og at arealet på ny pålægges landbrugsplicht og afhændes, hvis det ikke inden en nærmere fastsat frist på mindst 18 måneder er taget i brug til formålet. Pålæggelse af landbrugsplicht kan i dette tilfælde ske, enten ved at ejendommen genoprettes som landbrugsejendom, eller ved at arealet afhændes til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom efter reglerne i § 13.

Stk. 3. Ophævelse af landbrugsplicht kan ligeledes betinges af, at ejendommens øvrige jorder, bortset fra en restparcel med ejendommens bygninger, frastykkes ejendommen og sammenlægges med anden landbrugsejendom. Restparcellen kan omfatte bygninger, gårdsplads, have og eventuelle andre mindre, tilgrænsende arealer uden væsentlig landbrugsmæssig betydning og må i almindelighed ikke overstige 0,5 ha. Såfremt jorden agtes anvendt til skov eller til rekreative formål, kan tilladelsen bl.a. betinges af, at jorden tilplantes og pålægges fredskovsplicht i henhold til skovlovens § 4, eller at jorden pålægges forpligtelser, der tager sigte på bevarelse af landskabelige værdier eller tilgodeiser ordensmæssige og almene samfundsmæssige hensyn, herunder bl.a., at der sikres offentligheden adgang til arealerne. Såfremt jorden agtes anvendt til udnyttelse af råstofforekomster, kan der for tilladelsen bl.a. stilles betingelser som angivet i § 7a, stk. 3, sidste pkt.

Stk. 4. Ophævelse af landbrugsplicht på en del af en landbrugsejendom ved udstykning kan bl.a. nægtes, når der ved udstykning ønskes fraskilt beboelses- eller avlsbygninger, der hører til ejendommen, eller når restejendommen vil blive opdelt på uheldig måde for driften.

Stk. 5. Når en landbrugsejendom ved udstykning eller på anden måde nedbringes under 0,5 ha, bortfalder landbrugspligten. Når en landbrugsejendom ved udstykning eller på anden måde er nedbragt under 2 ha, kan landbrugsministeren ophæve landbrugspligten, såfremt forholdene i øvrigt taler derfor.

10. § 6 ophæves.

§ 6. For husmandsbrug og andre jordbrug, som er undergivet reglerne i lovgivningen om oprettelse og supplerung af mindre landbrug m.m., skal disse regler iagttages.

11. § 7, stk. 2, affattes således:

»Stk. 2. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller forpagterens regning, skal have fast bopæl på ejendommen, jfr. § 18b. Ejeren skal selv have fast bopæl på ejendommen og selv drive ejendommen i det omfang, dette følger af betingelserne for erhvervelsen.«

12. I § 7, stk. 3, ændres »landbruger« til: »person« og »§ 16« til: »§ 16, stk. 1«.

§ 7. En landbrugsejendom skal opretholdes som selvstændigt brug og holdes forsynet med en passende beboelsesbygning, hvorfra jorderne drives af beboerne. Ejendommen skal drives på forsvarlig erhvervmæssig måde. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne regler for landbrugsejendommens forsvarlige erhvervmæssige drift.

Stk. 2. Den, der som ejer eller forpagter driver ejendommen eller som bestyrer varetager ejendommens drift for ejerens eller forpagterens regning, skal have fast bopæl på ejendommen, jfr. § 16, stk. 1, nr. 4. For ejendomme, der er erhvervet efter 15. august 1973, gælder, at ejeren selv skal have fast bopæl på ejendommen og selv drive jordbrug som hovederhverv eller væsentligste erhverv, hvis dette følger af betingelserne for erhvervelsen.

Stk. 3. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 2. En sådan dispensation kan bl.a. betinges af, at ejendommens jorder bortforpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år, til samdrift med en anden landbrugsejendom, der drives af en landbruger, der opfylder betingelserne i § 16, eller at ejendommen i dens helhed bort-

forpagtes for en periode, normalt ikke under 8 år, til en person, der opfylder betingelserne i § 11.

13. § 7a affattes således:

»§ 7 a. Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug, gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed. Inden for de i stk. 2 og 3 angivne grænser anses skovbrug som jordbrugsmæssig udnyttelse. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse, herunder til udnyttelse af forekomster i jorden, såsom sten, grus, sand, ler, kridt og tørv, jfr. dog stk. 2, nr. 2 og 3.

Stk. 2. Ejeren kan:

- 1) tilplante indtil 25 pct., dog højst 25 ha, af den del af ejendommen, der ikke var tilplantet inden 1. august 1973, jfr. tillige stk. 3,
- 2) udnytte forekomster i jorden i begrænset omfang til eget brug eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret,
- 3) anvende eller tillade, at andre anvender, en mindre del af ejendommen til begrænsede ikke-jordbrugsmæssige formål, såfremt en jordbrugsmæssig anvendelse af arealerne ikke hindres, jfr. dog § 12, stk. 2.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om skovplantning i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1.

Stk. 4. Hvor særlige forhold taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1. Tilladelse til en ikke-jordbrugsmæssig udnyttelse kan tidsbegrænses og bl.a. gives på vilkår, der tager sigte på, at jorderne efterbehandles, så de igen kan anvendes jordbrugsmæssigt. Tilladelse til udnyttelse af særlige forekomster i jorden i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 2, kan bl.a. betinges af, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning, ved passende behandling og tilplantning m.m. bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for opfyldelse af eventuelle betingelser om retablering af det areal, hvorpå råstofudnyttelsen har fundet sted.

Stk. 5. Ved tinglysning af kontrakter om udnyttelse af landbrugsejendommens jorder eller dele heraf til ikke-jordbrugsmæssige formål finder bestemmelserne i § 26 tilsvarende anvendelse.«

§ 7a. Jorderne til en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig jordbrugsmæssig måde i det omfang, de er egnede hertil. Ved jordbrugsmæssig udnyttelse forstås, at jorderne anvendes til landbrug eller gartneri, herunder blomstergartneri, frugtplantage, planteskole eller lignende jordbrugsvirksomhed. Ingen del af jorderne må tages i brug til anden anvendelse, herunder til tilplantning eller til udnyttelse af forekomster i jorden, såsom sten, grus, sand, ler, kridt og tørv.

Stk. 2. Ejeren kan dog:

1. tilplante jorder, der er mindre egnede til landbrugsdrift, dog ikke mere end $\frac{1}{5}$ af den del af ejendommen, der ikke er tilplantet inden den 1. august 1973, og ikke over 10 ha,
2. udnytte forekomster i jorden i begrænset omfang til eget brug eller give andre en tilsvarende begrænset udnyttelsesret.
3. anvende eller tillade, at andre anvender en mindre del af ejendommen til begrænsede ikke-jordbrugsmæssige formål, såfremt en jordbrugsmæssig anvendelse af arealerne ikke hindres, jfr. dog § 12, stk. 1.

Stk. 3. Hvor særlige forhold taler derfor, kan landbrugsministeren gøre undtagelse fra bestemmelserne i stk. 1. Tilladelse til tilplantning i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 1, kan bl.a. betinges af, at ejendommens skovarealer pålægges fredskovspligt i henhold til skovlovens § 4. Tilladelse til udnyttelse af særlige forekomster i jorden i videre omfang end angivet i stk. 2, nr. 2, kan bl.a. betinges af, at de arealer, der benyttes til gravning og materialeaflægning, ved passende behandling og tilplantning m.m. bringes i en sådan stand, at de ikke virker skæmmende for landskabet, og at der stilles fornøden sikkerhed for opfyldelse af eventuelle betingelser om retablering af det areal, hvorpå råstofudnyttelsen har fundet sted.

Stk. 4. Ved tinglysning af kontrakter om udnyttelse af landbrugsejendommens jorder eller dele heraf til ikke-jordbrugsmæssige formål finder bestemmelserne i § 26 tilsvarende anvendelse.

§ 7b. Kravet i § 7 om, at en landbrugsejendom skal udnyttes på forsvarlig erhvervs-mæssig måde, er ikke til hinder for, at der på en landbrugsejendom drives hønseri, kyllingefarm, anderi, pelsdyrfarm, svinefarm, hestestutteri el.lign., såfremt sådan virksomhed indgår som et led i ejendommens jordbrugsmæssige udnyttelse.

15. § 9 affattes således:

»§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, og landbrugsejendomme, der forpagtes, kan, uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis følgende betingelser er opfyldt:

- 1) Vejafstanden mellem ejendommens jorder må ikke overstige 5 km. Afstanden regnes ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi.
- 2) Arealet af de samdrevede jorder må ikke overstige 100 ha. Der ses bort fra vedvarende græsningsarealer, skovarealer samt arealer helt uden dyrkningsmæssig værdi. Arealgrænsen gælder dog ikke, hvis der kun er tale om samdrift af 2 landbrugsejendomme.
- 3) Antallet af ejendomme i samdriften må ikke overstige 5.

Stk. 2. Begrænsningerne i stk. 1, gælder også dele af ejendomme, der forpagtes. De pågældende dele skal medregnes i det samlede areal, og hver enkelt del medregnes som en ejendom i det samlede antal.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1 og 2. Ved vurderingen af, om tilladelse kan gives, tages bl.a. hensyn til, om de af samdriften omfattede arealer drives af en person, der opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, om den samlede driftsenhed har en hensigtsmæssig driftsstruktur, herunder om der er et passende forhold mellem jordtilliggendet og ejendommens produktionsapparat, og om andre landbrugsejendomme har aktuelt behov for arealer til samdrift.

Stk. 4. Bestemmelserne i § 7, stk. 1 og 2, finder anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for

14. I § 7b indsættes efter »hestestutteri«
», biavl, dambrug, ålebrug«.

så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevne ejendomme.

Stk. 5. Hvis et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme eller, når der er tale om samdrift af flere end 2 landbrugsejendomme, et samlet jordtilliggende på over 100 ha, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om, at de overskydende ejendomme, der udgør selvstændige driftsenheder, skal bortforpagtes efter lovens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år. Det er en forudsætning for at meddele påbud, at ejendommene ikke på grund af foretagne fællesinvesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold eller lignende må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi.«.

§ 9. Landbrugsejendomme, der tilhører samme ejer, kan uanset § 7, stk. 1, drives sammen, hvis ejendommenes jorder, bortset fra isolerede græsningsarealer, skovarealer samt arealer uden større dyrkningsmæssig værdi, ligger inden for en vejafstand af 15 km. Afstanden beregnes ad den benyttede vej fra bygningerne på den ejendom, hvor driftslederen bor, til hver enkelt jordlod af de øvrige ejendomme, der indgår i samdriften. Efter lovens ikrafttræden kan en ejer ikke uden landbrugsministerens tilladelse inddrage yderligere landbrugsejendomme under samdrift, hvis antallet af ejendomme i samdrift derved vil overstige 5, eller, når der er tale om samdrift af flere end to landbrugsejendomme, hvis de samdrevne jorder derved vil overstige 100 ha. Ejendomme, der ved lovens ikrafttræden drives i lovlig samdrift, og som af ejeren gives i forpagtning, kan ved forpagtningens udløb på ny inddrages under samdrift, såfremt forpagtningsperioden er på mindst 8 år, forpagteren opfylder betingelserne i § 11, stk. 2, og forpagtningskontrakten er approberet af landbrugsministeriet.

Stk. 2. Dersom et selskab, en forening, en sammenslutning eller en institution ejer flere end 5 landbrugsejendomme eller, når der er tale om samdrift af flere end to landbrugsejendomme, et samlet jordtilliggende på 100 ha eller mere, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om, at de overskydende ejendomme, der udgør selvstændige, bæredygtige driftsenheder, og som ikke på grund af foretagne fællesinvesteringer, beskæftigelsesmæssige forhold el.lign. må tillægges afgørende betydning for den pågældende institutions økonomi, skal bortforpagtes efter lo-

vens regler for en periode, der normalt ikke må være under 8 år.

Stk. 3. Landbrugsejendomme, der forpagtes, kan, uanset § 7, stk. 1, for et tidsrum af indtil 15 år drives sammen med landbrugsejendomme, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, hvis ejendommenes jorder ligger inden for en vejafstand af 15 km. Afstanden regnes som anført i stk. 1, 2. pkt. Samdriften må ikke omfatte flere end 5 ejendomme. Hører de samdrevne jorder til flere end to ejendomme, må samdriften ikke omfatte mere end 100 ha.

Stk. 4. Begrænsningerne i stk. 3 gælder også ved forpagtning af dele af landbrugsejendomme. Sådanne dele kan kun indgå i samdriften for et tidsrum af indtil 10 år.

Stk. 5. Såfremt de af samdriften omfattede forpagtningsarealer indgår som led i en af landbrugsministeren godkendt udviklingsplan, jfr. lov om støtte til modernisering af jordbrugsbedrifter, kan samdriften uanset bestemmelserne i stk. 3 finde sted for et tidsrum af indtil 20 år.

Stk. 6. Landbrugsministeren kan tillade samdrift i videre omfang end efter stk. 1 og stk. 3-4, jfr. dog § 12, stk. 3. Tilladelse kan bl.a. gives i tilfælde, hvor de af samdriften omfattede arealer drives af en landbruger, der opfylder betingelserne i § 16, og den samlede driftsenhed har en hensigtsmæssig driftsstruktur.

Stk. 7. I tilfælde af samdrift finder § 7, stk. 1 og 2, anvendelse på den samlede driftsenhed, og § 8, stk. 1 og 2, finder anvendelse for så vidt angår beboelsesbygningerne på samtlige samdrevne ejendomme.

16. § 11 affattes således:

»§ 11. Forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan ske uden landbrugsministerens tilladelse, hvis forpagtning sker til en person, og hvis

- 1) forpagteren er fyldt 18 år,
- 2) forpagteren er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) forpagteren opfylder de i medfør af § 16, stk. 2, nr. 2, fastsatte uddannelseskraav,
- 4) forpagteren i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren ejer eller har i forpagtning, og som ligger inden for en vejaf-

stand på 5 km, regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og

- 5) arealet af de ejendomme og dele af ejendomme, som forpagteren og dennes ægtefælle ejer og forpagter, ikke overstiger 100 ha, og antallet ikke overstiger 5, jfr. § 9, stk. 1 og 2. Dette gælder, uanset om der finder samdrift sted.

Stk. 2. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 3. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan i øvrigt uden tilladelse fra landbrugsministeren kun indgås for et tidsrum af indtil 15 år. Såfremt den forpagtede ejendom skal indgå som led i en forbedringsplan, jfr. lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget, kan aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed dog indgås for et tidsrum af indtil 20 år. Såfremt forbedringsplanen ikke godkendes, gælder aftalen om forpagtning kun for et tidsrum af 15 år.

Stk. 4. Hvor særlige grunde taler for det, kan landbrugsministeren fravige stk. 1 og 3.«.

§ 11. En aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed skal være skriftlig og skal indeholde bestemmelser om forpagtningens varighed, om opsigelsesfristen og om forpagtningsafgiften.

Stk. 2. Bortforpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan kun ske uden landbrugsministerens tilladelse, såfremt bortforpagtningen sker til en person, der

1. er fyldt 18 år,
2. er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
3. har gennemgået den af De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger fastlagte landmandsuddannelse (det »grønne« bevis») eller har bevis for anden tilsvarende uddannelse eller i øvrigt opfylder de uddannelseskrav, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne, og
4. i hele forpagtningsperioden har fast bopæl på den forpagtede ejendom eller på en anden landbrugsejendom, som forpagteren

ejer eller har i forpagtning, forudsat at ejendommenes jorder ligger inden for en vejafstand af 15 km. Afstanden regnes som anført i § 9, stk. 1, 2. pkt..

Stk. 3. En person og dennes ægtefælle, der i forvejen ejer eller har forpagtet en eller flere landbrugsejendomme, kan uden tilladelse fra landbrugsministeren kun forpagte en landbrugsejendom i dens helhed, hvis den tilforpagtede ejendom ligger inden for en vejafstand af 15 km, regnet som anført i § 9, stk. 1, 2. pkt., og hvis antallet af landbrugsejendomme, som han derefter ejer eller forpagter, ikke overstiger 5. Er der tale om flere end to landbrugsejendomme, må deres samlede jordtilliggende ikke overstige 100 ha. Hvis forpagteren i forvejen har forpagtet dele af landbrugsejendomme, skal disse ejendomme medregnes i det samlede antal, og de pågældende dele skal medregnes i det samlede areal.

Stk. 4. Aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed kan i øvrigt uden tilladelse fra landbrugsministeren kun indgås for et tidsrum af indtil 15 år. Såfremt den forpagtede ejendom skal indgå som led i en udviklingsplan, jfr. lov om støtte til modernisering af jordbrugsbedrifter, kan aftale om forpagtning af en landbrugsejendom i dens helhed dog indgås for et tidsrum af indtil 20 år. Såfremt udviklingsplanen ikke godkendes, gælder aftalen om forpagtning kun for et tidsrum af 15 år.

Stk. 5. Hvor særlige grunde taler derfor, kan landbrugsministeren fravige stk. 2, 3 og 4.

17. § 12 affattes således:

»§ 12. Forpagtning eller leje af en del af en landbrugsejendom kan ske uden landbrugsministerens tilladelse for et tidsrum af indtil 10 år, jfr. §§ 1 og 11 C i udstykningsloven, hvis

- 1) forpagtningsforholdet vedrører jorder, eventuelt med bygninger, der indgår i samdrift efter reglerne i § 9, stk. 1 og 2, og betingelserne i § 11, stk. 1, er opfyldt,
- 2) forpagtningsforholdet alene vedrører eng-, kær-, mose- eller marskarealer, som benyttes til vedvarende græsning, forudsat at det forpagtede areal ikke skal tages i brug til anden anvendelse, og at forpagteren har fast bopæl inden for en vejafstand af 15 km fra arealet,
- 3) lejeforholdet alene vedrører avlsbygninger, eller

4) lejeforholdet alene vedrører beboelsesbygninger, eventuelt med tilhørende have el.lign., i det omfang beboelsen ikke er nødvendig for ejendommens selvstændige drift.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan tillade forpagtning eller leje i videre omfang end efter stk. 1, når særlige forhold taler for det. Tilladelse for et længere tidsrum end 10 år kan dog kun meddeles, når arealet skal indgå som led i en forbedringsplan, jfr. lov om støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget.

Stk. 3. Lejemål vedrørende landbrugsejendommens beboelsesbygninger kan uanset bestemmelserne i §§ 82 og 83 i lov om leje og uanset, om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, opsiges med 6 måneders varsel, når lejligheden ønskes anvendt som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift. Uanset om der i lejeforholdet er fastsat et kortere varsel, tilkommer der dog lejeren et opsigelsesvarsel af 3 måneder.«.

§ 12. Bortforpagtning eller udleje af en del af en landbrugsejendom kan kun ske med landbrugsministerens tilladelse. Bestemmelsen gælder ikke

1. forpagtningsforhold som omhandlet i § 9, stk. 4, forudsat, at forpagteren opfylder de i § 11, stk. 2, anførte betingelser, og at de i § 11, stk. 3, anførte begrænsninger med hensyn til antal ejendomme og areal, som forpagteren derefter ejer eller forpagter, ikke overskrides,
2. forpagtningsforhold, der alene vedrører eng-, kær-, mose- eller marskarealer, som benyttes til vedvarende græsning, forudsat at det forpagtede areal ikke skal tages i brug til anden anvendelse, at forpagteren har fast bopæl inden for en vejafstand af 15 km fra arealet, og at forpagtningsaftalen ikke indgås for et længere tidsrum end 10 år, jfr. udstykningslovens §§ 1 og 11,
3. lejeforhold vedrørende avlsbygninger samt lejeforhold vedrørende beboelsesbygninger, eventuelt med tilhørende have el.lign., i det omfang beboelsen ikke er nødvendig for ejendommens selvstændige drift, jfr. dog udstykningslovens §§ 1 og 11.

Stk. 2. Lejemål vedrørende landbrugsejendommens beboelsesbygninger kan uanset bestemmelserne i § 12 i lov om leje og uanset om der i lejeforholdet er fastsat længere varsel, opsiges med 6 måneders varsel, når lejligheden ønskes anvendt som bolig for personer, der beskæftiges med ejendommens drift.

Uanset om der i lejeforholdet er fastsat et kortere varsel, tilkommer der dog lejeren et opsigelsesvarsel af 3 måneder.

Stk. 3. Tilladelse efter stk. 1 kan kun meddeles for et længere tidsrum end 10 år, når arealet skal indgå som led i en udviklingsplan, jfr. § 9, stk. 5.

18. § 13 affattes således:

»§ 13. Landbrugsministeren kan tillade, at en landbrugsejendom eller et areal, der udstykkes fra en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom, når det samlede areal efter sammenlægningen ikke overstiger 100 ha. Hvis det samlede areal vil overstige 50 ha, kan sammenlægning i almindelighed ikke tillades, hvis landbrugsministeren finder, at der er nærliggende landbrugsejendomme med en væsentlig animalsk produktion eller specialproduktion, der har behov for suppleringsjord, navnlig for at tilvejebringe et passende forhold mellem arealet og ejendommens produktionsapparat, og som ved sammenlægning vil få et areal, der ikke overstiger 50 ha. Arealer, der er tilplantet og pålagt fredskovspligt, og arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, herunder søarealer, strandbredder og lignende, kan fradrages ved beregningen af det samlede areal.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan endvidere tillade sammenlægning ud over de i stk. 1 nævnte arealgrænser, når forholdene, herunder jordernes bonitet, taler for det.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan nægte sammenlægning,

- 1) hvis de jorder, der ønskes sammenlagt, ikke ligger hensigtsmæssigt for samlet drift,
- 2) hvis en ejendom, der skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed, og hvis ejendomsværdi, ekskl. stuehusets værdi, overstiger en beløbsgrænse på 420.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. april 1985, jfr. dog stk. 4, nedlægges som selvstændigt brug eller nedbringes til en størrelse, hvor den ikke længere skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed,
- 3) hvis en ejendoms jorder vil blive opdelt på uheldig måde for driften,
- 4) hvis den supplerede ejendom ikke vil få et areal på mindst 15 ha, eller

- 5) hvis der ved sammenlægningen vil opstå en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling,
- a) fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder de i § 16, stk. 1, anførte krav om alder, statsborgerskab, fast bopæl, landmandsuddannelse eller ikke har eller ved sammenlægningen tager jordbrug som væsentligste erhverv, eller
 - b) fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 18 år i forvejen ejer landbrugspligtige arealer, der tilsammen overstiger 100 ha.

Stk. 4. Beløbsgrænsen i stk. 3, nr. 2, reguleres hvert år på grundlag af den gennemsnitlige udvikling i ejendomsvurderingerne for landbrugsejendomme.«.

§ 13. En landbrugsejendom kan sammenlægges med anden landbrugsejendom, såfremt det samlede jordtilliggende ikke overstiger 75 ha. På samme betingelse kan et areal, der udstykkes fra en landbrugsejendom, sammenlægges med en anden landbrugsejendom. Arealer, der er tilplantet og pålagt fredskovspligt, samt søarealer, strandbredder og andre arealer, der er helt uden dyrkningsmæssig værdi, kan fradrages ved beregningen af det samlede jordtilliggende.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan tillade sammenlægning, der overstiger sammenlægningsgrænsen efter stk. 1, når forholdene, herunder jordernes bonitet, taler for det.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan nægte sammenlægning,

1. hvis de jorder, der ønskes sammenlagt, ikke ligger hensigtsmæssig for samlet drift,
2. hvis der ved sammenlægningen vil opstå en uhensigtsmæssig ejendomsfordeling, enten fordi ejeren af den ejendom, der ønskes suppleret, ikke opfylder de i § 16, stk. 1, anførte krav om uddannelse, jordbrug som væsentligste erhverv og fast bopæl, eller fordi ejeren, dennes ægtefælle og børn under 20 år i forvejen ejer landbrugsarealer, der tilsammen overstiger 100 ha,
3. hvis en ejendom, der skønnes at udgøre en bevaringsværdig driftsenhed, og hvis ejendomsværdi, ekskl. stuehusets værdi, overstiger en beløbsgrænse på 300.000 kr. ved den almindelige vurdering pr. 1. april 1982, nedlægges som selvstændigt brug eller nedbringes til en størrelse, hvor den ikke længere skønnes at udgøre en bæredygtig driftsenhed,
4. hvis en ejendoms jorder vil blive opdelt på uheldig måde for driften, eller

5. hvis en ejendom vil blive nedlagt til en uhensigtsmæssig størrelse.

19. § 16 affattes således:

»§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom i landzone kan, jfr. dog stk. 2-4, erhverves af en person, hvis

- 1) erhververen er fyldt 18 år,
- 2) erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
- 3) erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år ikke inden erhvervelsen er ejere eller medejere af nogen landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
- 4) erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
- 5) erhververen selv driver ejendommen, og
- 6) erhververen opfylder de krav til landmandsuddannelse, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 2. Overstiger ejendommens areal ikke 30 ha, jfr. dog stk. 3, kan adkomst på ejendommen erhverves, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-5, og
- 2) erhververen opfylder de krav til landmandsuddannelse, som for disse ejendomme fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne.

Stk. 3. Overstiger ejendommens areal ikke 15 ha, og overstiger dens grundværdi ikke 164.000 kr. ved årsreguleringen pr. 1. april 1985, jfr. dog stk. 5, kan adkomst på ejendommen erhverves, hvis ejeren opfylder kravene i stk. 1, nr. 1-4.

Stk. 4. Ejer erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen 1 landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, kan den pågældende erhverve adkomst på yderligere 1 landbrugsejendom, hvis

- 1) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 1, 2 og 5,
- 2) erhververen har eller inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på en af de to ejendomme,

- 3) erhververen opfylder kravene i stk. 1, nr. 6, eller, hvis den erhvervede ejendoms areal ikke overstiger 30 ha, i stk. 2, nr. 2,
- 4) erhververen har eller ved erhvervelsen tager jordbrug som væsentligste erhverv,
- 5) de to ejendommers jorder ligger inden for en vejafstand af 5 km, regnet som anført i § 9, stk. 1, nr. 1, og
- 6) de to ejendommers areal ikke tilsammen overstiger 50 ha.

Stk. 5. Beløbsgrænsen i stk. 3 reguleres hvert år på grundlag af den gennemsnitlige udvikling i de offentlige ejendomsvurderingerne for landbrugsejendomme«.

§ 16. Adkomst på en landbrugsejendom i landzone eller på en anpart i en sådan ejendom, jfr. dog § 18a, kan erhverves af personer, hvis

1. erhververen er fyldt 18 år,
2. erhververen, dennes ægtefælle og børn under 20 år efter erhvervelsen ikke tilsammen vil være ejer eller medejer, jfr. herved § 18a, af mere end 1 landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet, eller af mere end 2 landbrugsejendomme, hvis jorder ligger inden for en vejafstand af 1 km, regnet som anført i § 9, stk. 1, 2. pkt.,
3. erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
4. erhververen inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen,
5. erhververen dokumenterer, at han har gennemgået den af De samvirkende danske Landboforeninger og Danske Husmandsforeninger fastlagte landmandsuddannelse (det »grønne bevis«) eller dokumenter, at han har bevis for anden tilsvarende uddannelse eller i øvrigt opfylder de uddannelseskra-
v, der fastsættes af landbrugsministeren efter forhandling med landbrugsorganisationerne, og
6. erhververen enten har eller ved erhvervelsen tager jordbrug som væsentligste erhverv og selv driver ejendommen.

Stk. 2. Personer, der opfylder betingelserne i stk. 1, nr. 1, 2 og 3, kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, jfr. dog § 18a, hvis en medejer opfylder samtlige betingelser i stk. 1 og er ejer af en anpart på mindst $\frac{1}{3}$ af ejendommen eller, hvis der er tale om slægtninge, mindst $\frac{1}{5}$.

20. I § 17, stk. 1 og 2, udgår: »eller på en anpart i sådan ejendom, jfr. dog § 18a,«.

21. I § 17, stk. 2 ændres »erhververens« til: »ejerens«.

22. § 17, stk. 3, 3. pkt., affattes således:

»Landbrugsministeren kan endvidere i særlige tilfælde dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, såfremt ejendommen bortforpagtes for en periode, der normalt ikke må være under 8 år, til en forpagter, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 1, eller såfremt ejendommen drives af en bestyrer, der opfylder tilsvarende krav.«.

23. § 17, stk. 4, ophæves.

§ 17. Uanset bestemmelserne i § 16 kan ejerens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom eller på en anpart i en sådan ejendom, jfr. dog § 18a, ved overtagelse til hensidten i uskiftet bo, ved deling af fællesbo eller ved arv.

Stk. 2. Uanset bestemmelserne i § 16 kan andre end erhververens ægtefælle erhverve adkomst på en landbrugsejendom eller på en anpart i sådan ejendom, jfr. dog § 18a, ved arv, såfremt

1. arveladeren har haft lovlig, tinglyst endelig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
2. erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark, og
3. erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en af de landbrugsejendomme, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 2, såfremt særlige forhold taler derfor, og kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor ejendommen i længere tid har været i slægtens eje og ønskes overdraget til en slægtning. Landbrugsministeren kan navnlig dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, i tilfælde, hvor erhververen på grund af uddannelse er midlertidigt forhindret i at opfylde bopælskravet. Landbrugsministeren kan endvidere dispensere fra bopælskravet i stk. 2, nr. 3, såfremt ejendommen bortforpagtes for en periode, der normalt ikke må være under 8 år, til en forpagter, der opfylder betingelserne i § 11, stk. 2, eller såfremt ejendommen drives af en besty-

rer, der opfylder tilsvarende krav. Dispensation fra bopælskravet kan gøres tidsbegrænset og kan normalt ikke gives for et længere tidsrum end 15 år.

Stk. 4. Med hensyn til anpartserhvervelser finder bestemmelserne i § 16, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

24. I § 17a, stk. 1, udgår: »eller på en anpart i en sådan ejendom, jfr. dog § 18a,«, og stk. 3 ophæves.

§ 17a. Uanset bestemmelserne i § 16 kan adkomst på en landbrugsejendom eller på en anpart i en sådan ejendom, jfr. dog § 18a, overdrages til ejerens ægtefælle eller til en person, der er beslægtet med ejeren i ret eller nedstigende linje, hvis:

1. overdrageren har haft lovlig, tinglyst endelig adkomst på den pågældende ejendom i mindst 3 år før det fyldte 67. år,
2. erhververen er fyldt 18 år,
3. erhververen, dennes ægtefælle og børn under 18 år efter erhvervelsen ikke tilsammen vil være ejer eller medejer af mere end 2 landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet,
4. erhververen er dansk statsborger eller er statsborger i et land, hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler eller ifølge traktat har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark,
5. erhververen inden 2 år efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller på en anden landbrugsejendom, den pågældende måtte være ejer af.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1, såfremt særlige forhold taler derfor, og kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor ejendommen i længere tid har været i slægtens eje og ønskes overdraget til en slægtning. Landbrugsministeren kan endvidere dispensere fra bopælskravet som angivet i § 17, stk. 3.

Stk. 3. Med hensyn til anpartserhvervelser finder bestemmelserne i § 16, stk. 2, tilsvarende anvendelse.

25. I § 17b, stk. 2, ændres », at han er« til: »at være«.

§ 17b. Ved beregning af antal landbrugsejendomme i § 17a, stk. 1, nr. 3, bortses fra landbrugsejendomme, for hvilke der i tingbogen er foretaget notering i henhold til § 11, stk. 1, sidste punktum, i lov nr. 291 af 31. marts 1949 om landbrugsejendomme eller notering i henhold til § 17, stk. 3, i lov nr.

114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme om, at ejendommen er en familieejendom.

Stk. 2. Notering i henhold til § 17, stk. 3, i lov nr. 114 af 4. april 1967 om landbrugsejendomme skal slettes ved ejerskifte, medmindre erhvervelsen sker som anført i § 17, stk. 1, i nævnte lov eller erhververen dokumenterer, at han er beslægtet eller besvogret med overdrageren som anført i nævnte lovs § 17, stk. 2. Noteringen skal tillige slettes, hvis ejendommens tilliggende forøges efter 1. januar 1965.

26. I § 18, stk. 1, udgår: »eller på en anpart i en sådan ejendom«.

27. § 18, stk. 2, affattes således:

»*Stk. 2.* Landbrugsministeren kan således meddele tilladelse i tilfælde, hvor erhververen på grundlag af tidligere beskæftigelse eller anden uddannelse end den, der kræves i henhold til § 16, må antages at være kvalificeret til at forestå driften af den pågældende ejendom.«.

28. § 18, stk. 3, ophæves.

29. I § 18, stk. 4, der bliver stk. 3, ændres »personer« til: »en person«.

30. I § 18, stk. 4, der bliver stk. 3, udgår: »erhververen opfylder betingelserne i § 16, bortset fra § 16, stk. 1, nr. 2, og«.

31. I § 18, stk. 5, der bliver stk. 4, ændres »en eller flere personer« til: »en person«, og *stk. 6* bliver herefter *stk. 5*.

32. I § 18 indsættes som nyt stk. 6:

»*Stk. 6.* Er erhververen, dennes ægtefælle eller børn under 18 år i forvejen ejere eller medejere af en landbrugsejendom, herunder jordbrugsbedrift i udlandet, og overstiger de to ejendommers areal tilsammen 50 ha, kan tilladelse til erhvervelse i almindelighed ikke meddeles, hvis en landbrugsejendom som omhandlet i § 13, stk. 1, 2. pkt., har behov for jorderne som suppleringsjord, og

- 1) denne ejendom ved sammenlægning vil få et areal, der ikke overstiger 50 ha, og
- 2) lovens betingelser for sammenlægning i øvrigt er opfyldt.«.

§ 18. Bortset fra de i §§ 16, 17 og 17a

omhandlede tilfælde kan adkomst på en landbrugsejendom i landzone eller på en anpart i en sådan ejendom kun erhverves med landbrugsministerens tilladelse.

Stk. 2. Landbrugsministeren kan navnlig meddele tilladelse i tilfælde, hvor erhververen tidligere har været beskæftiget ved jordbrug i nogen tid og det godtgøres, at ansøgeren enten straks eller i løbet af kortere tid vil tage jordbrug som væsentligste erhverv og tager fast bopæl på ejendommen.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan endvidere meddele tilladelse til, at en eller flere personer erhverver adkomst på en landbrugsejendom med henblik på ejendommens anvendelse til beboelse, såfremt den pågældende ejendom må anses for uegnet til opretholdelse som en selvstændig landbrugsbedrift. Tilladelsen kan bl.a. betinges af, at erhververen inden en vis frist afhænder de under ejendommen hørende jorder til sammenlægning med en bestående landbrugsejendom, jfr. § 4, stk. 2, og § 13.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan endvidere meddele tilladelse til, at personer erhverver adkomst på mere end 2 landbrugsejendomme, hvis erhververen opfylder betingelserne i § 16, bortset fra § 16, stk. 1, nr. 2, og erhvervelsen sker med henblik på sammenlægning, der kan tillades efter § 13.

Stk. 5. Landbrugsministeren kan endvidere meddele tilladelse til, at en eller flere personer erhverver adkomst på en landbrugsejendom, når

1. erhvervelsen sker med henblik på anvendelse som anført i § 4, stk. 1, nr. 1, og ejendommen i nær fremtid kan påregnes udlagt til det pågældende formål,
2. erhvervelsen sker i erhvervsøjemed med henblik på en ikke-jordbrugsmæssig anvendelse, som i øvrigt må anses som ønskelig ud fra en almindelig samfundsmæssig vurdering,
3. erhvervelsen sker med henblik på særlige formål, herunder anvendelse til videnskabelige, undervisningsmæssige, almene sociale, sundhedsmæssige eller almene rekreative formål, eller
4. særlige forhold i øvrigt taler derfor.

Stk. 6. Tilladelse kan i almindelighed ikke meddeles, hvis

1. det skønnes, at erhvervelsen hovedsagelig tager sigte på kapitalanbringelse, eller der er et misforhold mellem købesum og ejendommens reelle værdi, eller
2. erhvervelsen vil medføre en u hensigtsmæssig driftsstruktur eller ejendomsfordeling, eller
3. erhververen ikke har dansk statsborgerskab eller ikke er statsborger i et land,

hvis borgere i medfør af Det europæiske økonomiske Fællesskabs regler har adgang til at erhverve landbrugsjord i Danmark.

33. § 18a affattes således:

»§ 18 a. En person kan erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom ved deling af fællesbo, ved arv fra ægtefælle eller ved hensiddent i uskiftet bo. Herudover kan en person erhverve adkomst på en anpart i en landbrugsejendom, hvis

- 1) erhvervelsen sker ved arv, eller hvis de øvrige medejere er erhververens ægtefælle, søskende eller beslægtede i ret op- og nedstigende linie,
- 2) mindst en af medejerne ejer en anpart på mindst $\frac{1}{5}$ af ejendommen og opfylder betingelserne for erhvervelse af en landbrugsejendom, jfr. §§ 16, 17 og 17 a, og
- 3) erhververen ikke efter erhvervelsen er ejer eller medejer af mere end 2 landbrugsejendomme, herunder jordbrugsbedrifter i udlandet.

Stk. 2. Bortset fra de i stk. 1 nævnte tilfælde kan to eller flere personer i forening erhverve adkomst på en landbrugsejendom, hvis

- 1) hver enkelt anpartshaver opfylder betingelserne i § 16, stk. 1, nr. 1 og 2,
- 2) ingen af anpartshaverne er ejer eller medejer af anden landbrugsejendom,
- 3) hver enkelt anpartshaver deltager i driften af ejendommen,
- 4) mindst $\frac{2}{3}$ af anpartshaverne opfylder kravene i § 16, stk. 1, nr. 6, eller hvis ejendommens areal ikke overstiger 30 ha, i § 16, stk. 2, nr. 2, og
- 5) hver enkelt anpartshaver inden 6 måneder efter erhvervelsen tager fast bopæl på ejendommen eller, såfremt antallet af boliger ikke gør dette muligt, højst 3 km fra ejendommen.

Stk. 3. Ejer en person, dennes ægtefælle eller børn under 18 år en anpart på $\frac{1}{5}$ eller derover af en landbrugsejendom eller $\frac{1}{5}$ eller derover af kapitalen i et selskab m.v., der ejer en landbrugsejendom, jfr. § 20, anses vedkommende for at være medejer af den pågældende landbrugsejendom.

Stk. 4. Landbrugsministeren kan dispensere fra bestemmelserne i stk. 1 og 2.«

§ 18a. Som medejer af en ejendom anses en person, der alene eller sammen med sin ægtefælle og børn under 18 år ejer en andpart på 1/5 eller derover af ejendommen eller, hvis ejendommen ejes af et selskab m.v., jfr. § 20, 1/5 eller derover af selskabets kapital.

Stk. 2. Erhvervelse af adkomst på en andpart i mere end 2 landbrugsejendomme kræver altid tilladelse fra landbrugsministeren.

Stk. 3. Såfremt antallet af andpartshavere i en landbrugsejendom efter erhvervelsen vil overstige 5, kræves altid tilladelse fra landbrugsministeren.

34. § 18b affattes således:

»§ 18 b. Den, der har bopælspligt på en ejendom efter loven, skal have fast og varig bopæl på den pågældende ejendom, der samtidig skal tjene som hovedbopæl i skattemæssig forstand. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om kravet til fast og varig bopæl.

Stk. 2. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om lovens krav om egen drift af en landbrugsejendom og om jordbrug som væsentligste erhverv.«.

§ 18b. Ved det i §§ 16–17a nævnte bopælskrav forstås, at erhververen har fast og varig bopæl på den pågældende ejendom, og at denne tjener som den pågældendes hovedbopæl i skattemæssig forstand.

Stk. 2. Ved det i §§ 16–17a nævnte krav om jordbrug som væsentligste erhverv forstås, at over halvdelen af den pågældendes arbejdstid anvendes i bedriften, og at over halvdelen af den pågældendes arbejdsindkomst hidrører fra bedriften.

Stk. 3. Landbrugsministeren fastsætter efter forhandling med landbrugsorganisationerne nærmere regler om forståelse af de i denne lov anvendte udtryk: »fast bopæl« og »jordbrug som væsentligste erhverv«, og fastsætter retningslinjer for administrationen af nævnte krav.

35. I § 21, nr. 2, ændres »moderniseringsstøtte til landbrug og gartnerier« til: »støtte til forbedring af strukturen og effektiviteten i jordbruget«.

36. I § 21 indsættes efter nr. 2 som nyt nr.:

»3: når erhververen er et selskab, hvis deltagere opfylder de i § 18a, stk. 2 og 3, omhandlede betingelser, eller«, og nr. 3 bliver herefter nr. 4.

§ 21. Tilladelse efter § 20 kan kun meddeles,

1. når erhvervelsen sker med henblik på jordens anvendelse til forsøgs-, forsknings- eller forædlingsvirksomhed,
2. når adkomst erhverves med henblik på fælles drift af en sammenslutning, der er godkendt af landbrugsministeren i overensstemmelse med regler fastsat i henhold til lov om moderniseringsstøtte til landbrug og gartnerier,
3. når særlige forhold i øvrigt taler derfor.

37. § 23 affattes således:

»§ 23. Tilladelser i henhold til denne lov kan betinges og tidsbegrænses. Betingelser og tidsbegrænsninger er bindende for indehavere af rettigheder i ejendommen uanset tidspunktet for rettens stiftelse og kan af landbrugsministeren foranlediges tinglyst på ejers bekostning.«.

§ 23. Tilladelser efter §§ 11, 12, 18 eller 20 kan tidsbegrænses og betinges.

38. § 25 affattes således:

»§ 25. En ejendom, der er overtaget på auktion eller til brugeligt pant, skal inden 1 år fra overtagelsesdagen sælges til en person, der opfylder betingelserne i § 16. Landbrugsministeren kan dog forlænge fristen eller tillade, at ejendommen afhændes til anden side.«.

§ 25. Bestemmelserne i § 24 er ikke til hinder for, at ejendommen sættes til auktion eller overtages til brugeligt pant. Dog skal ejendommen inden 1 år fra overtagelsesdagen sælges til en person, der opfylder betingelserne i § 16. Landbrugsministeren kan dog forlænge fristen eller tillade, at ejendommen afhændes til anden side.

39. I § 27, stk. 1, udgår: »i § 16, stk. 1–2,«.

§ 27. Hvis erhververen ikke opfylder betingelserne i § 16, stk. 1–2, for at erhverve adkomst på en landbrugsejendom eller andpart i en sådan ejendom, kan landbrugsministeren meddele den pågældende påbud om at

afhænde ejendommen inden en frist på mindst 6 måneder og højst 1 år.

Stk. 2. Hvis ansøgning om tilladelse til erhvervelse af en landbrugsejendom eller ansøgning om tilladelse til forpagtning af en landbrugsejendom ikke indgives rettidigt, kan landbrugsministeren meddele ejeren påbud om at afhænde ejendommen inden en frist på mindst 6 måneder og højst 1 år eller meddele forpagteren eller lejeren påbud om inden en tilsvarende frist at fratræde brugsforholdet. Det samme gælder, hvis tilladelse nægtes eller bortfalder eller de for tilladelsen stillede vilkår ikke opfyldes. I tilfælde af en ejendoms overtagelse til brugeligt pant kan der under samme omstændigheder meddeles panthaveren pålæg om inden nævnte frist at lade ejendommen sælge ved tvangsauktion eller fravige pantet.

40. § 30 affattes således:

»§ 30. Landbrugsministeren kan bemyndige jordbrugsdirektoratet, jordlovsudvalget eller jordbrugskommissionerne til at udøve beføjelser, der i denne lov er tillagt ministeren. Landbrugsministeren kan bemyndige amtsrådene eller anden stedlig myndighed til efter nærmere retningslinier at træffe afgørelser i visse sager.

Stk. 2. Afgørelser truffet af de i stk. 1 nævnte styrelser m.v. kan påklages til landbrugsministeren. Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt klageren.

Stk. 3. Landbrugsministeren kan fastsætte regler om, at de i stk. 2 nævnte afgørelser ikke kan påklages til anden administrativ myndighed.«.

§. 30. Landbrugsministeren kan bestemme, at beføjelser, der tilkommer ham efter denne lov, kan udøves af statens jordlovsudvalg eller de i henhold til § 33 i lov om statens fremskaffelse af jord og udlån til jordbrugsmæssige formål m.m. nedsatte jordbrugskommissioner, samt bemyndige amtsrådene eller anden stedlig myndighed til efter

nærmere retningslinjer at meddele tilladelser i visse sager.

41. § 33, stk. 1, affattes således:

»§ 33. Med bøde straffes den, der

- 1) overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-3, § 9, stk. 1 og 2, § 11, stk. 1-3, § 12, stk. 1, § 16, § 18 a, § 24 eller § 25,
- 2) tilsidesætter vilkår, knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7 a, stk. 3, § 8, stk. 5 og 6, § 9, stk. 3, § 11, stk. 4, § 12, stk. 2, § 13, stk. 1 og 2, § 14, § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 2-4 og 6, § 18 a, stk. 4, eller § 21,
- 3) undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 4 og 6, § 9, stk. 5, eller § 27.«.

42. I § 33 indsættes efter stk. 1:

Stk. 2. På samme måde straffes den, der opretholder et forpagtningsforhold eller lejemål i strid med loven. På tilsvarende måde straffes den, der bevarer adkomst på en landbrugsejendom i strid med loven.«, og stk. 2 og 3 bliver herefter stk. 3 og 4.

§ 33. Medmindre højere straf er forskyldt efter den øvrige lovgivning, straffes med bøde den, der

1. overtræder § 7, stk. 1 og 2, § 7 a, stk. 1, § 8, stk. 1-3, § 9, stk. 1, 3 og 4, § 11, stk. 1-4, § 16, stk. 1-2, § 24 eller § 25,
2. tilsidesætter vilkår, knyttet til en tilladelse efter § 4, stk. 1, § 7, stk. 3, § 7 a, stk. 3, § 8, stk. 5 og 6, § 9, stk. 6, § 11, stk. 5, § 12, stk. 1, 1. pkt., § 17, stk. 3, § 17 a, stk. 2, § 18, stk. 2-5, eller § 21,
3. undlader at efterkomme påbud efter § 8, stk. 4 og stk. 6, § 9, stk. 2, eller § 27.

Stk. 2. I forskrifter, der udstedes i henhold til loven, kan der fastsættes straf af bøde for overtrædelse af bestemmelser i forskrifterne.

Stk. 3. For overtrædelser, der er begået af et aktieselskab, et andelselskab el.lign., kan der pålægges selskabet som sådant bødeansvar.

Lovforslag nr. L 138. Fremsat den 28. januar 1986 af Aase Olesen (RV), Bernhard Baunsgaard (RV), Anne Grete Holmsgård (VS) og Lenger (VS)

Forslag

til

Lov om ændring af lov om afgift af arv og gave

(Lempelse af arveafgiften for samlevende søskende og samlevende personer af samme køn)

I lov om afgift af arv og gave, jfr. lovbe- kendtgørelse nr. 310 af 23. juni 1983, foreta- ges følgende ændringer:

1. I § 2, stk. 1, litra A, indsættes som nyt litra:

»b) samlever af samme køn, der ved dødsfal- det havde fælles husstand og økonomisk fæl- lesskab af ikke uvæsentligt omfang med ar- velader, forudsat at både arveladeren og ar- vingen ved dødsfaldet var ugifte (herunder frasepareret, fraskilte, enker eller enke- mænd),«.

Litra b-f bliver herefter litra c-g.

2. I § 2, stk. 1, litra A, ændres i 1. pkt., litra e, der bliver litra f, »10 år« til: »2 år«.

3. I § 2, stk. 1, litra A, ændres i 3. pkt. »ægtefælle« til: »arvinger efter litra a eller b«.

4. I § 2, stk. 1, litra A, ændres i 4. pkt. »ægtefællens« til: »arvingens«.

§ 2

Loven træder i kraft ugedagen efter be- kendtgørelsen i Lovtidende.

Bemærkninger til lovforslaget

Generelle bemærkninger

Lovforslaget tilsigter at nedsætte arveafgiften for den samlevende af samme køn samt at lømpe adgangen for søskende, der har haft fælles bopæl, til at opnå den i forvejen eksisterende lavere arveafgift end den, der i øvrigt gælder mellem søskende.

Formålet med den særlig lave arveafgift for ægtefæller, som er gældende efter den nuværende lovgivning, er at lette situationen for den efterladte, så den pågældende ikke risikerer at miste deres fælles hjem eller at se dets indbo væsentligt reduceret i en situation, der i forvejen er stærkt følelsesmæssigt belastende. Derfor foreslås det, at samlevende af samme køn får en tilsvarende mulighed, samt at samlevende søskende får en lettere adgang til den for disses vedkommende allerede eksisterende ordning.

Den efterladte efter et økonomisk fællesskab med en person af samme køn eller en søster eller broder kan befinde sig i de samme personlige eller økonomiske vanskeligheder som den efterladte i et ægteskab. Men disse har imidlertid ikke mulighed for at sikre hinanden arvemæssigt gennem indgåelse af ægteskab.

Forslaget adskiller sig fra lovforslag nr. L 235 af 10. maj 1985, som var til behandling den 21. maj 1985 (se Folketingstidende 1984-85, forhandlingerne sp. 9930 og 10203 samt tillæg A sp. 5913) ved, at samlevende søskende er medtaget, og at den konkrete udformning er ændret, så der ikke specifikt stilles krav om testamente mellem samlevende af samme køn, og det præciseres, at der skal foreligge et økonomisk fællesskab af ikke uvæsentlig betydning samt være tale om fælles bopæl.

Kravet om testamente er ikke medtaget, fordi betingelsen for overhovedet at diskutere arveafgiftens størrelse er, at der foreligger en arv, og der foreligger kun arv mellem ubeslægtede, hvis der er udformet et testamente. Dette er derfor en forudsætning, uanset at det ikke er medtaget i den forelåede lovtekst.

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til § 1, nr. 1, 3 og 4

Betingelsen for, at samlevende af samme køn efter lovforslaget kan få adgang til samme lave arveafgift, som gælder mellem ægtefæller, er, at der ved dødsfaldet består en fælles husstand, hvilket i givet fald vil kunne kontrolleres på folkeregisteret, samt at der består et økonomisk fællesskab af ikke uvæsentlig omfang. Dette sidste forudsættes godtgjort ved de pågældendes egen erklæring gennem et testamente, der indsætter den samlevende som arving. Der vil ikke kunne opnås et stærkere udtryk for et økonomisk fællesskab, så længe der ikke er taget endelig stilling til, hvorledes partnerskab mellem to personer af samme køn kan institutionaliseres.

Herudover skal både arvelader og arving på dødstidspunktet være ugifte, herunder fraseparerede, fraskilte, enker eller enkemænd.

Der stilles ikke »stabilitetskrav«, idet sådanne ville stride mod selve intentionen i lovforslaget om ligestilling mellem ægtepar og samlevende af samme køn.

Allerede efter gældende regler er der mulighed for, at to personer af samme køn efter dispensationsansøgning kan opnå en lempeligere arveafgift, og at der kan opnås en »bindende« forhåndsbesked, der gives under forudsætning af uændret lovgivning. Det må imidlertid anses for utilstrækkeligt, at en ligestilling mellem ægtepar og samlevende personer af samme køn skal bero på dispensationsreglerne, og der foreslås derfor en egentlig lovgivning herom. Ifølge Radio Rosa (udsendelsen den 17. marts 1985, kl. 21.30) modtager ministeriet for skatter og afgifter ca. 360 ansøgninger pr. år, hvoraf ca. 30 angår personer af samme køn. Forslagsstillerne finder på denne baggrund at kunne konstatere, at kun en beskedent del af de potentielle ansøgere anvender dispensationsmuligheden.

Såfremt nærværende lovforslag vedtages, vil det ikke være nødvendigt for samlevende af samme køn at søge dispensation, idet arveafgiftens størrelse for deres vedkommende vil være reguleret i

selve loven. Forslagsstillerne mener dog, at dispensationsmuligheden, der – trods vedtagelsen af nærværende forslag – fortsat vil bestå, bør bringes i anvendelse, hvor samlevende efter at have haft fælles husstand og økonomi som beskrevet adskilles f.eks. på grund af den enes indflytning på plejehjem.

Forslagsstillerne har ikke fundet det nødvendigt at afvente betænkninger/delbetænkninger fra den kommission, som folketinget har opfordret regeringen til at nedsætte for at belyse bøssers og lesbiskes situation i samfundet. Det må imidlertid forudses, at langsigtede forbedringer vil tage udgangspunkt i de principper om registreret partnerskab, som er fremlagt af Landsforeningen for bøsser og lesbiske. Men uanset om dette måtte blive tilfældet, eller om der måtte blive tale om en egentlig ægteskabslignende institution, som f.eks. det radikale venstre går ind for, vil nærværende forslag være foreneligt hermed, ligesom det også kan fungere uden stillingtagen til denne institutionalisering. Dette vil jo være tilfældet indtil videre. En eventuelt kommende institutionalisering af et fællesskab mellem to personer af samme køn vil uanset dens udformning indebære en generel gyldighed, mens nærværende forslag udelukkende inde-

bærer, at et testamente får en specifik gyldighed i arvemæssig henseende.

Dertil kommer, at folketingets beslutning om, at der skulle nedsættes en kommission, hverken fra forslagsstillerne eller justitsministerens side indebar en udsættelse af enhver forandring under kommissionens funktionstid, hvortil kommer, at kommissionens kommissorium i øvrigt er bredere end arveproblematikken.

Det ville være betænkeligt at udsætte en stillingtagen til lovforslagets problemstillinger med henvisning til netop denne kommission, ikke mindst fordi en sådan udsættelse allerede er sket én gang – dengang med henvisning til den kommission, som beskæftigede sig med arvelovgivningen.

Til § 1, nr. 2

I konsekvens af § 1, nr. 1, 3 og 4 har forslagsstillerne fundet det nødvendigt at lempe adgangen til at opnå lavere arveafgift for samlevende søskende. Med gældende lovgivning er denne lempelse betinget af bl.a. fælles bopæl i 10 år. Forslagsstillerne foreslår, at denne tidsbegrænsning nedsættes så meget, som det er muligt, uden at der opstår en misbrugsrisiko, og mener derfor, at 2 år vil være rimeligt.

Bilag

I dette bilag er (med mindre skrift)
indsat den gældende formulering af de bestemmelser,
der berøres af lovforslaget

1. I § 2, stk. 1, litra A, indsættes som nyt litra:

»b) samlever af samme køn, der ved dødsfaldet havde fælles husstand og økonomisk fællesskab af ikke uvæsentligt omfang med arvelader, forudsat at både arveladeren og arvingen ved dødsfaldet var ugifte (herunder fraseparerede, fraskilte, enker og enke-mænd).«

Litra b-f bliver herefter litra c-g.

2. I § 2, stk. 1, litra A, ændres i 1. pkt., litra e, der bliver litra f, »10 år« til: »2 år«.

3. I § 2, stk. 1, litra A, ændres i 3. pkt. »ægtefælle« til: »arvinger efter litra a eller b«.

4. I § 2, stk. 1, litra A, ændres i 4. pkt.

»ægtefællens« til: »arvingens«.

§ 2. A. Der svares arveafgift af arvelodden efter nedenstående skala, når arven tilfalder arveladerens

- a) ægtefælle (også den fraseparerede eller fraskilte),
- b) afkom,
- c) stedbørn og disses afkom,
- d) afdødt barns eller stedbarns ægtefælle (ikke den fraseparerede eller fraskilte),
- e) søskende, der har haft fælles bopæl med arveladeren i de sidste 10 år før dødsfaldet, forudsat at både arveladeren og arvingen ved dødsfaldet var ugifte (herunder fraseparerede, fraskilte, enker og enkemænd),
- f) forældre, såfremt arveladeren var ugift (herunder frasepareret, fraskilt, enke eller enkemand) og ikke var fyldt 21 år.

Arveloddens størrelse i kr.				Afgiften		
1. Ikke over	8.000			0 kr.		
2. Over	8.000	men ikke over	10.000	100 kr. af	8.000 kr. og 2	pct. af resten
3. Over	10.000	men ikke over	20.000	140 kr. af	10.000 kr. og 3,5	pct. af resten
4. Over	20.000	men ikke over	50.000	490 kr. af	20.000 kr. og 5	pct. af resten
5. Over	50.000	men ikke over	100.000	1.990 kr. af	50.000 kr. og 8	pct. af resten
6. Over	100.000	men ikke over	200.000	5.990 kr. af	100.000 kr. og 13	pct. af resten
7. Over	200.000	men ikke over	500.000	18.990 kr. af	200.000 kr. og 18	pct. af resten
8. Over	500.000	men ikke over	1.000.000	72.990 kr. af	500.000 kr. og 24	pct. af resten
9. Over	1.000.000			192.990 kr. af	1.000.000 kr. og 32	pct. af resten

Hvis den arv, der tilfalder arveladerens ægtefælle, ikke overstiger 100.000 kr., er arven fritaget for afgift. Er ægtefællens arv over 100.000 kr., men under 160.000 kr., svares afgiften med 90 kr. af 100.000 kr. og 13 pct. af resten. Er arven 160.000 kr. eller derover, men under 250.000 kr., svares afgiften med 7.890 kr. af 160.000 kr. og 14 pct. af

resten. Er arven 250.000 kr. eller derover, men under 500.000 kr., svares afgiften med 20.490 kr. af 250.000 kr. og 19 pct. af resten. Er arven 500.000 kr. eller derover, men under 1.000.000 kr., svares afgiften med 67.990 kr. af 500.000 kr. og 25 pct. af resten. Er arven 1.000.000 kr. eller derover, svares afgiften efter foranstående skala.